...ООГ ДЭЭРЭХИ ХҮДЭЛМЭРИ ҮДЭР,ҺҮНИГҮЙ ЭМХИДХЭЕ

Колхоз, совхозуудай тоогууд дээрэ орооһон ехээр ороод хэбтэнэ, зарим газарта гутахаяа һанана. Хадагдаһан тарьян баал... удаан хэбтэжэ, гээлтэдэ ороно. Гүрэндэ таряа зөөдэг жолоошодой хоорондо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Совендэй, Министрнүүдэй Совендэй орган

№ 211 (10272) | 1963 оной сентябриин 6, пятница | Сэн 2 мүнгэн

...АЖАЛ—СОВЕТ ХҮНЭЙ ШЭМЭГ

...ПСС-эй ЦК-гай июниин Пле... заһанай ёһоор, ажал... бэрхэ байхаар, ниитэдэ ...ай туһатай ажал хэхэ ду...гаар совет хүнүүдые хү...үүлхэ гээшэ соёл сурталай ...мэриин гол үндэһэн болоно. ...заабари зүбшье, ойлгосотой... байна. Яахадааб гэхэдэ, хү...эл ажал хоёр хоорондоо ...шагүй нягта холбоотой ха... Эрхим һайнаар хүмүүжэһэн ...д ажалша бэрхэ, ямаршье ...һаа тунхаридаггүй, ажал ...ехэ дуратай байдаг. Тиихэдэ ...ажал өөрынгөө ээлжээндэ ...дые хүмүүжүүлдэг, хатуу...шаг, зоригжуулдаг байна. ...ье талаараа хүмүүжэһэн ...хүнүүдэй ажал хүдэлмэри...эрхим һайн үльгэр жэшээ ...лдаг, бүтээсэ ехэтэйгээр ...адаг, һайн шанартай про... гаргадаг байһаниинь мэ...

...най республикын арадай ...ын алибаа һалбарида — ...ышленностьдашье, хүдөө ...дашье, барилга дээрэшье, ...сурталай хүдэлмэриин үр... фронт дээрэшье—ехэ олон ...шүүл, замай залуушад ...жа байна. Коммунис ажа... түлөө хүдэлөөн үдэрһөө ...үргэжэнэ. Мүнөө комму... ажалай түлөө мүрысөөндэ ...мянга шахуу хүн оролсоод, ...зүрхэнһөө тэмсэжэ байна. ...ран предприятида, 140 цех... 1250 бригада болон халаан... коммунис ажалай коллектив ...хүндэтэ нэрэ зэргэ олгог... Эдэ коллективүүдтэ хам... 25 мянгаад хүн хүдэлжэ бай... ...дэнэр үнэхөөрөө шэн га... ...ажалай үндэр дээдэ үльгэр ...харуулнад.

...публика дотор хамагһаа түрүүн ...хэ коммунис ажалай кол...тэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэ... Улаан-Үдын нарин сэмбын ...ые абажа харабал, энэ ...ктив үйлэдбэриингөө түсэ...ходо үлүүлэн дүүргэжэ бай...рюун заншалтай болонхой. ...шье тус фабрика 8 һарын... түсэбһөө үлүүлэн 32800 ...бүд нэхэжэ, Эхэ орондоо ...ээ, гансахан август һара соо ...метр бүдэй материал түсэб... гадуур арьбалжа шадаа. ...240 гаран хүдэлмэришэ...ходо ажалай үндэр бүтээсэ ...даг болоо. Промышленна ...прияти бүхэндэ, колхоз, сов...хэндэ габшагайгаар хүдэл...һан түрүүшүүлые тооло... болоо һаа, тэдэнэй баатар...нуудые дурдаха болоо һаа, ...шагүй олон. Мүнөө хүдөө ...уудта халуун хүдэлмэри... хабсараад байһан үедэ— ...эл бэлэдхэлгын, таряа ху... болон гүрэндэ тушаалгын ...шэн габьятайгаар ажалла...һан колхознигууд тухай, ...зуудай хүдэлмэришэд тухай ...элнүүд манай редакцида ...ханаһаа үдэр бүхэндэ оро... байна.

...бүхы баримтануудые дээрэ...раад үзэхэдэ, ниитэдэ ашa ...ай ажал хэхэ гээшэ үнэ... совет хүнүүдэй шэмэг ...ониинь элирнэ.

Теэд иимэ үедэ ниитэдэ аша туһатай ажал хэнгүй, хара амияа хараһан бэеэрээ, хонжоо наймаа хээд гү, али имагтал үмсынгөө зөөридэ шунахайраад байдаг этэгээдүүдэй бии байһыень халагламаар. Эндэ түбхын түрүүндэ хаанашье ажал хэнгүй, иишэ тиишээ зайгуултаад, һамар сохёод, загаһа барьяад, хонжоо наймаа хээд, зоргоороо зайгуултажа ябадаг хүнүүд тухай хэлэгдэнэ. Иимэ хүнүүд нютаг бүхэндэ шахуу бии. Гусиноозерск, Баргажан, Хүдэрэ—Сомон, Романовка гэхэ мэтын город болон тосхонуудта олохон хүнүүд огто ажал хэдэггүй байна. Жэшээлхэдэ, Баргажанда үмсэдөө мотоортой онгосо барьяад, мал олоор үсхэбэрилөөд, гүрэнэй газар дээрэһээ үбһэ сабшажа абаад, зоргоороо аашалжа байдаг хүнүүд бии байна. Теэд тиимэ этэгээдүүдтэй хэншье ямаршье тэмсэл хэнэгүй. Түбхын түрүүндэ Баргажанай сельсовет энээн тушаа бодото хэмжээ абаха ёһотой. Баһа иимэрхүү ушарнууд бусадшье олохон нютагуудта үзэгдэнэ. Иимэ ушарнуудые хэрэгсээнгүй, энээн тушаа хэмжээ абангүй байхын аргагүй.

Тэрэшэлэн зарим колхоз, совхозуудта үмсэдөө мал олоор үсхэбэрилөөд, бууса шадарай газар нормоһоо ехээр абажа, огородой алибаа эдеэ элбэгээр ургуулаад, ниитын ажалда хабаадангүй, колхозник, совхозой хүдэлмэришэн гэһэн хуурмаг нэрэ зүүгээд, һанаа амархан һуудаг хүнүүд бии болонхой. Жэшээлхэдэ, Үнэгэтэй тосхондо ажал хэжэ шадаха зоной олохониинь совхозойнгоо хүдэлмэридэ хабаадалсангүй, үмсынгөө мал, огород хараад һуужа байдаг байна. Тиихэдэнь Онохойн совхозой дирекци ажал хэхэ хүмнай дуталдана гэжэ байха юм.

Ажал хэдэггүй хүнүүд бусадшье колхоз, совхозуудта үшөөл бии байһаар. Жэшээнь, Зэдын аймагай Нарын тосхондо А. Бритов, И. Бекетов, А. Лавров гэдэг залуу хүнүүд хаанашье ажал хэнгүй, зоргоороо аашалалдажа, архидажа, бусад хүнүүдтэ һаад ушаруулжа, түбэг татажа ябадаг байна.

Иимэ этэгээдүүдтэй хаа хаанагүй эрид шанга тэмсэл ябуулха шухала. «Ажал хээгүй хүн—ама хооһон» — манайда асуудал эгээл иимээр табигдаха ёһотой, табигданашье. Энэмнай социализмын үндэһэн лозунг, гол ёһо гурим гээшэ. Манай орон дотор коммунизмын үргэн дэлисэтэйгээр байгуулагдажа байһан түүхэтэ үедэ ниитэдэ аша туһатай ажал хэдэггүй нэгэшье хүн байха ёһогүй.

Хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомууд, колхоз болон совхозуудай партийна организацинууд, ажалшадай депутадуудай Совендүүд хадаа ажал хэдэггүй хүнүүдые ниитын ажалда хабаадуулхые оролдохо, тэдэнэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, ниитэдэ аша туһатай ажалһаа зорюута хулжадаг хубалза этэгээдүүд тушаа шухала хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Хуряалгын баатарнуудта алдар соло!

Ажалай халуун охин соо

Ёнхор нютаг. Эндэ Онохойн совхозой дүрбэдэхи отделениин таряалан дээрэ комбайнернууд Даша-Цырен Митыпов, Иван Белых, Буда-Цырен Гатыпов гэгшэдэй жолоододог агрегадууд ургаса хуряажа байна. Эдэнһээ тээ саана баһал дүршэлтэй комбайнернууд М. П. Шульгин Р. Ц. Цымпилов хоёр хүдэлнэ.

Иигэжэ совхозойхид байгша ондо ургаса хуряалга дээрэ түрүүшынхеэ машина техникэ нэгэ газарта бүлэг бүлэгөөрнь хүдэлгэжэ байна гээшэ.

— Урдань таряа хуряахадаа таряалан бүхэндэ гэхээр агрегадууд эндэ тэндэ, талын нэгээр тарашанхай ябагша һэн. Харин мүнөө нэгэ тээшээ хамтаржа ябахадаа, ажалынь бүтэсэтэй, комбайн, тракторта техническэ харууһа хэхэ, сохигдоһон ороһыень зөөхэ, тоһо, түлишээр хангахадашье амар боложо үгэнэ. Илангаяа сохигдоһон һолоомо суглуулха, газарыень хахалхада угаа һайн болоо,—гэжэ отделениин эрхилэгшэ Бата Мижитов хөөрэхэ юм.

...Ямар нэгэн үргэн далайн долгилһондол шэниисын тарьянай ургаса баруун һэбшээндэ аяар холоһоо намхалзан хүдэлжэ, нэгэ үе сагаан шаргал, нэгэ үе ногооботор хүхэ болон харагдана. Комбайнай тармуур ээлжээ эхигүй арбаганан, тарьянай эдеэшэһэн хоолосуудые дүмүүхэнээр эльбэн, хюрөө дээрээ хэбтүүлнэ. Уданшьегүй комбайнай бункер, алтан шара шэниисээр дүүрээдхинэ. Энэ үедэ жолоошо залуу хүбүүн Батор Жамбалов бии болонхой, машинаяа комбайнай хажууда хүндэлдүүлнэ.

Агрегадай ойр зуура тогтохо һамбаанда комбайнер Мартемьян Шульгинтай хөөрэлдэбэбди.

— 28 жэл тухай «булад мориной» жолоо барижа ябагдана. Энэ үе соо хадаһан, хуряаһан таряагаа тоолохо болоо һаа, ехэ юм ааб даа. Зарим жэлдэ 10 мянган центнер таряа сохигшо һэм. Үнгэрхэдөө үдэр соо 400 центнер хүрэтэр орооһо бункерһаа буулгахаш,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Мартемьян Павловичай алдар суунь республика соомнай яһала тараһан байха. Нүхэр Шульгин жэлдээ 700—800 гектар таряа комбайнаар хададаг байһан. Мүнөө тэрэмнай 53 наһатай болобошье, залуушуулһаа дутахагүй, үдэртөө 27—30 гектар таряа унагаажа, 10 хоног соо 240 га хуряагаад байна.

Эндэ гансашье нүхэр Шульгин иимээр хүдэлдэг бэшэ, мүн комбайнер Даша-Цырен Митыпов үнгэрһэн 9 хоног соо 200 га таряа хуряагаа. Эхилһэн үдэрһөө хойшоо Даша-Цыренэй комбайнай эбдэржэ, һаатажа байханъ нэгэшье үзэгдөөгүй. Мүн хадаһан, хуряаһан газартань гонзойхошье хоолос олохогүйт.

Мүнөө жэлэй ургаса хуряалга үшөө юугээрээ илгарнаб гэхэдэ, һүниин шүүдэрэй унажа, комбайнуудай зогсохолоор тракторнууд хүнхинэлдэжэ эхилдэг. Энань намарай эртын паар хахалалгын түлэг эхилһэниие гэршэлнэ.

Тиигэншьегүй яахаб даа. Ерэхэ жэлэйнгээ ургасада һаналаа табижа, энэ намартаа 1000 гектар эртын паар гүнзэгыгөөр хахалжа, һайнаар элдүүрилхэ зорилготой. Мүнөө оройдоол 4 үдэр соо 100 шахуу га паар хахалаад байна.

— Энэ һаял эхилжэ байһан үемнай гээшэ. Таряалан дээрэхи һолоомо суглуулжа, намарай паар хахалха тусхай звено эмхидхээбди. Эндэ «ДТ—54» түхэлэй 2 трактор үдэр, һүнигүй хүдэлхэ юм. Гадна һүниин халаанда «ДТ—54» түхэлэй үшөө 2, мүн хэдэн «Беларусь» тракторнуудые таһалжа табинхайбди,— гэжэ отделениие эрхилэгшэ нүхэр Мижитов хөөрэнэ.

...Үдэшэ орой болоһон хойно отделениин контородо ороходомнай, хэдэн хүн стол тойрожо һуушанхай, тус тустаа саарһа, карандаш бариһан, үнгэрэгшэ үдэрэй ажалай дүн гаргажа, тухагүй байба. Үе үе шоотын тасняс гэхэшье дуулдана.

— Зай, нүхэд, үнгэрэгшэ 10 үдэр соо хамта 700 гектар тарьян хуряагдажа, гүрэнэй амбаарта 1012 центнер орооһон тушаагдаа. Отделенимнай бүхыдөө гүрэндэ 1000 центнер таряа худалдаха түсэбөө дүүргэбэ,—гэжэ нүхэр Мижитовэй хэлэхэдэ, тракторна бригадын бригадир нүхэр Белых угтажа абаад:

— Түсэбһөө гадуур Эхэ орондоо үшөө 300 центнер таряа худалдаха ёһотойшьебди,—гэнэ.

Хуушан-Хүрбын таряашад, механизаторнууд орооһо таряагаа богони болзорто, гээлтэгүйгөөр хуряаха гэһэн нэгэ хүсэл эрмэлзэлгэтэй иигэжэ үбгэн залуугүй эршэтэй шангаар, эдэбхи хэшээлтэйгээр хүдэлнэ.

Теэд гансал муу юумэнь гэхэдэ, эндэ агитаторнуудай хөөрэлдөө үнгэргэжэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа байханъ харагданагүй. Хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан хүн бүхэниие урмашуулан зоригжуулха лекци, хөөрэлдөөн үнгэргэгдэнэгүй. Полевой станда радио табигдаагүй, ханын һонин, дайшалхы хуудаһан гаргагданагүй. Энээниие отделениин партийна организаци, коммунист, комсомолшуудай хэрэгсээнгүй үнгэргэжэ байһаниинь гэмшалтэй.

З. Тэлин,
«Коммунизмын туяа» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Сошордомо дохёо

Тарьян гутажа захалба

ХОРИ. (Телефоноор абтаба). Эндэхи Үдын совхозой 6-дахи фермын Доодо-Голой тоог дээрэ 2 мянга гаран центнер тарьян оронхой. Теэд тэрэниие сэбэрлэхэ, гүрэндэ тушааха талаар юушье хэгдэнэгүй. Фермые эрхилэгшэ Гомбо Будажапов элдэб олон шалтагаан урдаа барьяад лэ, тоог дээрэ таряа сэбэрлэхэ хүдэлмэриие эмхидхэнэгүй.

— Тоог дээрэ хүдэлхэ хүнүүд олдоногүй,— гэжэ фермые даагша гараа дэлгэнэ.

Теэд Доодо-Голой айлнуудаар ябаа һаатнай, ажал хэмээр хүнүүд захаһаа олдохо. Гансахан фермын элдэб тушаалтаниие суглуулаа һаа, нэгэ халаанда хүдэлхөөр хүрэхэ байха.

Һаяын борооноор тоог дээрэнь уһа шалбааг боложо, газар дээрэ обоолоотой хэбтэһэн тарьян дороһоо ургажа захалба.

Мүн энэ совхозой 3-дахи фермын Баян-Голой тоог дээрэ гүрэндэ тушаагдаха 600 гаран центнер тарьян хэбтэнэ. Энэ тарьян автомашинагүй гэһэн шалтагаанаар зөөгдэнэгүй.

Совхозой диренци, партком, Хоригин үйлэдбэриин управлени арад зоной баялиг болохо орооһо таряагаа гутаангүй, түргөөр гүрэнэй амбаарта оруулха хэмжээ абахаяа яанаб? Таряа гутаагшадта хэмжээн абтаха зэргэтэй.

Г. Цыреторов,
манай тусхай корр.

РОССИИ 30 МИЛЛИАРДДА
МАНАЙ ХУБИТА

Үрэ ехэтэй үүсхэл

Арадай ажахыда шухала хэрэгтэй элдэб янзын ашаа шэрэлгэдэ түмэр замай хүдэлмэришэдэй дүүргэхэ уялгань айхабтар харюусалгатай. Энэ уялгаяа һайнаар мэдэрһэн Улаан-Үдын отделениин түмэр замшад ашаанай вагонуудай эрьесые түргэдхэхын түлөө тэмсэнэ.

Түмэр замай манай эндэхи отделенидэ ашаа буулгаха, ашаа тээхын тула вагонуудые байлгаха сагые нэгэл часаар хороожо шадаа һаа, үшөө 2355 вагон нэмэлтэ болгон ашаа зөөлгэдэ хэрэглэжэ шадаха болоно. Тиимэһээ отделениин станцинууд вагонуудта ашаа тээхэ, ашаа буулгаха ажалые түргэдхэхэ гэжэ оролдон, вагонуудай миин байха ушарые нилээд ехээр усадхажа шадаа.

Энэ талаар абаһан уялгаяа түмэр замай отделениин 16 станциин коллективүүд август һара соо амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Жэшээлхэдэ, Ново-Ильинск станциинхид вагонуудай миин байха сагые 6 часаар хороожо, 4874 вагон-час алмаа. Кижа, Горхон станциин коллективүүд — 3 часаар, Сэлэнгэ, Таловка, Заудинск, Дивизионная станциинхид 2 часаар хорооһон байна. Вагонуудай эрьесэ түргэдхэхые оролдожо байһан түмэр замай түрүү станциин хүдэлмэришэд 5000 вагон-час алмаба. Иигэжэ тэдэнэр 7800 түхэригэй гүрэнэй мүнгэ арьбалһан, арадай ажахын шухала ашаа шэрэлгэдэ үшөө 1500 гаран вагон хэрэглэжэ шадаһан байна.

Отделениин бүхы станцинууд түрүүшүүлэй үүсхэлые дэмжэн, вагонуудай миин байлгые хороохо гэжэ оролдоно.

М. Соломенный.

Шалгарагшадта шан үгтэнэ

«Үдэр бүхэндэ габшагайгаар, үйлэдбэриин замай залуушад шэнгеэр хүдэлмэрилхэ» гэһэн уряатайгаар ажалладаг Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын коллектив һара, квартал, жэл бүхэндэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ. Долоон жэлэй табадахи жэлэй 8 һарын түгэсэхэтэй хамта, тэдэнэр түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэһэн тухайгаа элидхэбэ. Энэ хугасаа соо алмаһан нооһоор 28 мянган метр нарин сэмбэ нэхэхэ уялгатай хүдэлмэришэд 32 мянган 800 метр нэхээ гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 439 мянган түхэригэй продукци Эхэ орондоо үгэһэн байна. Мүн август һарын даабариһаа гадуур 5 мянган 400 метр сэмбэ алмаһан нооһоор нэхэгдээ.

Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ, долоон жэлэй түсэбһөө гадуур ехэ продукци үйлэдбэрилхын түлөө социалис мүрысөөндэ шанар һайжаруулха цехэйхид түрүүлжэ ябана. Николай Ивановна Придорожнын даадаг тус үйлэдбэриин хүдэлмэришэд фабрикын дирекциин, фабкомой дамжуулгын Улаан тугые 4-дэхи һараяа барихаар. Дамжуулгын Улаан тугые 3 һара соо алдангүй барижа ябаһан цехтэ тусхай шан барюулагдадаг заншалтай. Социалис мүрысөөндэ эрхимлэһэн тус коллектив һаяхан 100 түхэригэй тусхай мүнгэн шанда хүртэбэд. Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дундаһаа Анна Алексеевна Чемирис шалгарһаар үнинэй. 16 жэлэй туршада фабрикада таһалгаряагүйгөөр ажалладаг А. А. Чемирис даабаряа һайн шанартайгаар 106 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ. Мүн тус цехэй хүдэлмэришэн Анна Кобыш ажалай үльгэр жэшээ ходо харуулна.

Фабрикын үйлэдбэри, цехүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ сэмбэ нэхэлгын цехэйхид мүн лэ һайн үрэ дүн харуулаа.

Г. Борисенко.

Таряа тушааха уялгаяа үлүүлэн дүүргээ

СЭЛЭН-ДҮҮМЭ. (Телефоноор абтаба). Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Сэлэнгын совхозой коллектив (директор Н. А. Мельников, парткомой секретарь С. Б. Цыбенов) 6 мянган центнер таряа гүрэндөө худалдаха уялга абаһан юм. Энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ. Сентябриин 4-дэ Бияютын бэлэдхэлэй пунктда һүүлшын центнер тушаагдаа. Бүхыдөө 7126 центнер гэхэ гү, али уялгаһаа 1126 центнерээр үлүүлэн эрхим шанартай тарьян, гүрэнэй амбаарта оробо.

Мүнөө совхозой хүдэлмэришэд ерэхэ жэлэйнгээ үрэһэ хаажа байна.

Ямар аргаар иимэ амжалта туйлагдааб гэхэдэ, хуряалгын агрегадуудай ажал зүбөөр эмхидхэгдээ. Бүхы машинануудынь хоёр бүлэг болгогдожо хубаагдаһан юм. Тэдэнэй нэгыень үнинэй комбайнер М. П. Еранский, нүгөөдыень директорой орлогшо Ф. М. Былков гэгшэд хүтэлбэрилөө. Өөһэд хоорондоо мүрысэжэ, эдэ хоёр бүлэг таряа хуряалгаяа бүтээсэ ехэтэйгээр ябуулаа.

К. Рябов,
Хяагтын үйлэдбэриин управлениин парткомой инспектор-эмхидхэлшэ.

Суулгын совхозой тоог дээрэ. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Агуу ехэ Октябриин 46 жэлэй ойн угтамжада

ТАСС-ай корреспондентнүүд мэдээсэнэ

Агууехэ Октябриин 46 жэл гүйсэһэнэй ойн угтамжада зорюулагдаһан мүрысөөн улам улам дэлгэрнэ. Ураалай, Сибириин металлургнууд, Донбассай, Кузбассай шахтернууд, машина бүтээгшэд, текстильщигүүд, элдэб ажалтай хүнүүд даабарияа үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэ түрүүшүүлэй тоодо Гайска горно-шанаржуулгын комбинадай (Оренбургска область) горнягууд ороно. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур 15 эшелон зэдэй руда абаһан байна.

«Соколоврудстрой» трестын предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд түсэбһөө гадуур 9 һарынгаа түсэб дүүргээ. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур 400 мянган түхэригэй барилгын материалнуудые үгэхөөр шиидэнхэй.

«Ленлес» трестын хүдэлмэрилэгшэд (Ленинградска область) мүн лэ түрүүшүүлэй зэргэдэ ороо.

Верхневолжско экономическа районой фабрикануудай хүдэлмэришэд октябриин урда тээхи мүрысөөе улам улам үргэдхэнэ. Текстильщигүүд жэлэй эхинһээ хойшо 20 миллион гаран метр бүд түсэбһөө гадуур гаргаһан байна. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд хоёр һарын туршада үшөө 3 миллион метр бүд түсэбһөө гадуур гаргаха болобо. Сахалинай загаһа барилгын флодой «Барабаш» гэдэг траулер жэлэйнгээ түсэб уридшалан дүүргээ.

Октябриин һайндэрэй угтамжада дэлгэрһэн мүрысөөндэ үдэр хоногой үнгэрхэ бүри улам улам олон ажалшад хабаадана. Бүгэдэ арадай энэ ехэ хүдэлөөндэ оролсоогүй нэгэшье коллектив байхагүй. Саашадаа ажалшадай мүрысөөн улам бүри үргэдэхэ байна.

...найрамдалай ...аша туһада

Телефон-телеграф-радио. Һүүлэй мэдээсэлнүүд

...ВА, сентябриин 4. (ТАСС). ...Хэрээһэнэй Женевэдэ зар... уласхоорондын конгресс... ...Р-эй Министрнүүдэй Совендэй ...гшэ Н. С. Хрущев амар... телеграмма эльгээгээ. Нү... С. Хрущев Советскэ прави... ...н, өөрынгөө нэрэһээ Улаан ...эй зуун жэлэй ойтой да... ...лан конгрессто хабаадаг... амаршалба. Хүн зондо энэр...хэлтэйгээр хандаха ажал ...даа Улаан Хэрээһэнэй саа... ажалтанунудые туйлахыень Хрущев хүсэбэ. Тиигээд уласхоорондын ниитын энэ организаци эб найрамдал хамгаалха, хүн түрэлтэниие термоядерна дайнай аюулһаа зайсуулха, арадуудай хоорондо харилсаа холбоо хүгжөөхэ талаар бүри ехэ оролдолго гаргаха бэзэ гэжэ найдаһанаа Н. С. Хрущев мэдүүлбэ.

Югославиин арадта зорюулагдаһан хани ёһоной туһаламжа

...лавиин Скопле городой хүн ...арай хүдэлэлгэһөө хохидолдо ...бүхы дэлхэй дээрэ мэдээ...дахада, Советскэ Союз ...үн Македониин ниислэлдэ ...гэһэн байна. Энэ ниислэл ...барилгын материал, майхан, ...эдеэ хоолой зүйл, меди... болон бусад эльгээгдэһэн ...Скопле городто эбдэрһэн һан... юумэнүүдые малтаха, сэ... зайсуулха хүдэлмэриие Со... ...тусхай инженернэ ...бэлүүлнэ.

...рай хүдэлэлгэһөө хохидолдо Скопле городой хүн зондо ...жа хүргэгдэжэл байна. ...ын машинануудые бү... Славянска заводой цехүүдтэ ...елеэр гэр бариха заводой ...тэ орохо түхеэрэлгэ ... Томо панелеэр гэр бариха ... Советскэ правительство ...арадта бэлэглэһэн юм. Сла... ...машина бүтээгшэд жэлдэ ...мянган кубометр бетон ...автомат түхеэрэлгэтэй заводые бэлдэн гаргаха байна. Энэ харюусалгатай даабаряа хараалагдаһан болзорһоо һураггүй урид, сентябриин 15-да тэдэнэр дүүргэхээр хараална. Тэдэнэр автомат түхеэрэлгэнүүдтэй цементнэ складуудые гаргажа эхилээ. Эдэ складууд Скопле город эльгээгдэхэ гэр бариха заводой хэрэгсэлнүүдтэ орохо байна. 25 тонно багтаамжатай туршалгын склад урдань 3 һарын туршада бэлдэгдэдэг һэн. Харин мүнөө 3 иимэ складые 20 үдэрэй туршада машина бүтээгшэд бүтээн гаргахаар шиидэбэ. Аха дүү арадта түргөөр туһаламжа хүргэхын зорилгоор хүдэлмэришэн бүхэн ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана.

Электротехническэ шаажан гаргадаг заводой (Житомирско область) хүдэлмэрилэгшэд элдэб янзын изоляторнуудые болзорһоонь уридшалан Югослави эльгээгээ. Эдэнь гэр байра бариха заводто хэрэглэгдэхэ. «Строймашина» гэдэг Свердловскэ завод Югослави эльгээгдэхэ олон түхеэрэлгэнүүдые бэлдэнэ.

СОЦИАЛИЗМ ЭБ НАЙРАМДАЛ ХОЁР ТАҺАРШАГҮЙ ХОЛБООТОЙ

Социалис оронууд, бүхы дэлхэйн коммунистнууд уласхоорондын байдал hулаpуулхын түлөө сэхэ шууд тэмсэл ябуулна. Дэлхэйн шэнэ дайнай аюулые сарахын түлөө тэмсэдэг империализмда эсэргүү, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй дунда социализмын оронууд шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг. Манай парти марксизм-ленинизмын тугые дээрэ үргэн ябажа, дэлхэй дээрэ эб найрамдалай бэхижэхын, дэлхэйн социалис системын, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлэй түлөө сэхэ шууд тэмсэнэ. Мүн национальна сүлөөрэлгын, социальна хүгжэлтын түлөө тэмсэдэг арадуудта ехэ туhа хүргэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой Югослави айлшалhан ушар социалис оронуудай хани барисаае, эб хамта байлгые бэхижүүлхэ, эб найрамдалай, социализмын түлөө тэмсэхэ хэрэгтэ оруулагдаhан ехэ хубита болобо. Югославиин коммунистнуудай Союзай генеральна секретарь, Югославиин Социалис Федеративна Республикын президент Иосип Броз Титын уряалаар Н. С. Хрущев аха дүү орондо амархаяа ошоhон байна. Совет, югослав арадуудай хани барисаанай тодо гэршэнь энэ айлшалалга болоо бшуу.

Югослав арадай ажабайдалтай танилсангаа Н. С. Хрущев Серби, Македони, Черногори, Хорвати, Словени хүрэhэн, хэды промышленна, хүдөө ажахын предприятинуудые харалhан, гүрэнэй партийна ажал ябуулагшадтай хөөрэлдэhэн, хүдэлмэришэдтэй, таряашадтай, интеллигенцитэй уулзаhан байна. Югославида хаа хаанагүй Н. С. Хрущевые, тэрэниие үдэшэжэ ябаhан хүнүүдые хүндэтэй ёhоор угтаа. Иимэ хани халуунаар угтажа, Югославиин ажалшадай социализмын илаhан түрүүшын орондо—Ленинэй Эхэ орондо ехэ дуратай байhаниинь тодорхойлогдоо.

Югославида ошоод байха үедэнь Н. С. Хрущев, Иосип Броз Тито хэлсээнүүдые хэhэн байна. Уласхоорондын байдал тухай, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалха, бэхижүүлхэ талаар хоёр ороной ажал ябуулга болон ямар алхамуудай нигэжэ хэгдэхэ аргатай байhаниие, элдэб общественнэ байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондоо амгалан ёhоор зэргэ оршон байха политикые бэелүүлхэ шухала асуудалнуудые, бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха тухай саашадаа гаргагдаха оролдолго, хүгжэжэ байhан оронуудта туhаламжа хүргэхэ тухай, совет-югослав хани харилсаан тушаа, колониализмые эсэслэн усадхаха болон уласхоорондын байдалые hайжаруулха, арадуудай хоорондохи харилсаа холбооe бэхижүүлхэ бусад асуудалнууд тухай хэлсээнүүдэй үедэ бүхы талаhаань зүбшэгдөө. Нүхэд Н. С. Хрущев, И. Броз Тито уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй шухала асуудалнууд тушаа, эб найрамдалай, демократиин, социализмын түлөө тэмсэлдэ социалис болон бусад түрүү хүсэнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ тухай hанамжаяа хэлсээ. Совет-югослав харилсаануудые хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаба.

Хоёр талада хабаатай уласхоорондын асуудалнуудаар hанамжаяа хэлсэлгэ бэе бэеэ хүсэдөөр ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрбэ. Иигэжэ hанамжаяа хэлсэлгэ угаа ашатай туhатай байба.

Гадаадын политикын ленинскэ ёhо гуримуудые, социалис интернационализмын ёhо гуримуудые хүтэлбэри болгон, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, Советскэ правительство социалис Югославитай харилсаа холбоогоо тогтооhон байна бшуу.

Манай оронуудай арадуудай хани барисаан гансашье өөhэдтөө ашатай туhатай бэшэ байна. Мүн социализмын, коммунизмын уг зорилготой, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэй энэ хани барисаан тааралдана. «Бидэнэр таанадтай ниитын нэгэ уг зорилготой байнабди. Энэмнай социализм, коммунизм байгуулха тэмсэл болоно. Бидэнэр таанадтай ниитын дайсантайбди. Тэрэмнай империализм. Тиимэhээ социализмын замда орохон бүхы арадуудтай нэгэн хамта ябаха ёhотойбди. Тэдэнhээ амяарлан ябаха ямаршье шалтагаан байхагүй» гэжэ Белградай захадахи Раковицын заводой хүдэлмэришэдэй митингдэ нүхэр Н. С. Хрущев хэлэhэн юм. Шэнэ байдал байгуулхадаа аха дүү югослав арадай туйлаhан амжалтануудаар совет хүнүүд баярлана. Арадай засагай жэлнүүдэй туршада өөрынгөө газар дээрэ бии болгоhон зүйлнүүдээрээ югослав арад омогорхохо ёhоороо омогорхоно. Хүдэлмэришэн ангиин, техническэ интеллигенциин хүсөөр хэдэн арбаад завод, фабиканууд бодхоогдоо. Энэ талаар социалис Югославиин хүдэлмэришэн анги, бүхы ажалшад ехэ габьяатай.

hүүлэй үедэ Советскэ Союзай, Югославиин аха дүү арадуудай хоорондохи харилсаанууд шэнээр хүгжөөгдэбэ. Экономическа, научно-техническэ, соёл культурын харилсаа холбоонууд улам бэхижэнэ. Уласхоорондын шухала асуудалнуудаар манай хоёр ороной правительстванууд хүсэдөөр үгэеэ ойлголсоно.

Эб найрамдал бэхижүүлхэ тэмсэлдэ Югославиин Социалис Федеративна Республика Советскэ Союзтай, бусад социалис гүрэнүүдтэй, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэй хамта ябана. Иимэ байhандань совет хүнүүд ехэ баяртай бшуу.

Дайн байлдаанай аюулые сараха, дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохо, арадуудай хоорондохи харилсаа холбооe бэхижүүлхэ гээшэ коммунистнуудай, дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы хүнүүдэй, илангаяа, гүрэнэй ажал ябуулагшадай мүнөө үеын тон шухалын шухала зорилго болоно гээд Велене городто болоhон митингдэ Иосип Броз Тито хэлээ hэн.

Советскэ Союзай правительство Югославиин правительстватай, социализмын бусад оронуудтай хамта элдэб общественнэ байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёhоор зэргэ оршон байхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Амгалан ёhоор зэргэ оршон байха политикые агуухэ Ленин соргоон дурадхаhан юм. Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряахын, Германиин асуудалые эбэй ёhоор шиидхэхын, колониальна системые эсэслэн hалгахын түлөө манай хоёр оронууд тэмсэнэ. Агаарта, замбуулин дайдада, уhан доро ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай хэлсээндэ Югославиин Социалис Федеративна Республикын правительство хабаадаhан байна.

Социализмын дэлхэйн системын оршон байhан ушар социалис оронуудта ехэ булюу байдал бии болгоно. Тиигэжэ социалис оронуудай харилсаа холбоогоо ехээр хүгжөөхэ арга боломжо олгоно. Ажалые уласхоорондын социалис гуримаар хубаарилха ябадал ехэ hайн үрэ дүнтэй, социализмын оронуудай хүгжэхэ хэрэгые түргэдхэнэ. Иигэжэ дүй дүршэл харуулна бшуу. Аха дүү оронуудай хамтын оролдолгоор социализм байгуулхада hайн, хүнгэн.

Югославиин Социалис Федеративна Республикын правительство социалис ёhоор ажал хубаарилха хэрэгтэ хабаадахаар бэлэн байhанаа мэдүүлбэ. Социалис хани нэгэдэлэй оронуудай хоорондо социалис ёhоор ажал хубаарилха хэрэг бэелүүлэгдэнхэй. Совет, югослав мэргэжэлтэд hүүлэй үедэ хоорондоо зүбшэн хэлсэhэн байна. Тиигэжэ промышленностиин хэды hалбаринуудые тусхай мэргэжэлтэй болгохо, үйлэдбэриие коопериpовалха талаар манай оронууд ашатай туhат[illegible] арга боломжонуудтай гээд югослав мэргэжэлтэд эти[illegible] Кооперировани хадаа hайн[illegible] номическа арга боломжо[illegible] маанадта бии болгоно.

Н. С. Хрущевой Юго[illegible] айлшалhан ушарые аха дү[illegible] циалис оронууд, эб найра[illegible] дуратай бүхы арадууд ехэ [illegible] жатайгаар угтаба. Советск[illegible] вительствын толгойлогшо [illegible] Хрущевой Югославиин Со[illegible] Федеративна Республикада [illegible] шалалга социалис оронууда[illegible] нягта холбоотой болоhонии[illegible] хоёр оронуудай аха дүүгэй [illegible] саануудай бэхижэhые тодо[illegible] но гэжэ «Трибуна люду» [illegible] Польшын газетэ бэшэнэ. [illegible] айлшалалга, Бриони арал [illegible] үнгэргэгдэhэн хэлсээнүүд [illegible] рамдалай, хүгжэлтын, соц[illegible] мын хүсэнүүдэй нэгэдэлые [illegible] жүүлхэ хэрэгтэ ехэ шухала [illegible] дүүргэхэ гээд Индиин [illegible] эйдж» газетэ тэмдэглээ.

Н. С. Хрущевой Югос[illegible] Социалис Федеративна Рес[illegible] ка айлшалалга манай ара[illegible] оронуудай хоорондохи хани[illegible] ной харилсаануудые улам [illegible] жүүлхэ талаар, эб найра[illegible] болон социализмын хэрэгт[illegible] нэмэри болохо байна.

(«Правдын» сентябриин 4[illegible] түрүү бэшэг[illegible])

Гүйгөөшэ морид бэшэ, hаамхай үнеэд ха юм

Зунай эхин багаар hаалиин -дэхи фермын коллектив сааан эдеэhабалгаар совхоз соогоо түрүү hуури эзэлжэ, партком, рабочкомой дамжуулын Улаан тугта хүртэhэн юм. Тэрэ үедэ тус фермын hаалишад үнеэн бүриhөө үдэрэй —9 килограмм hү haадаг байгаа. Залуу hаалишан Дадима Очирова тиихэдэ үнеэн бүриhөө сүүдхэдээ 10—11 килограмм hү haадагнhэн. Мүн дүй дүршэл ехэтэй hаалишан 3 наhатай Долсон Самбуевна Аюрова баhал ехэ hү hаадаг бэлэй.

Харин мүнөө эндэ hү hаалга эрид доошоо орошоо. Хэрбээ июнь, июль hарада бүхыдөө үдэрэй 850—900 килограмм hаадаг байгаа hаа, мүнөө 690—670 килограмм hаана. Тодорхойлон хэлэбэл, эндэ үдэр бүри гэхээр 20—30 килограмм hүн багаар hаагдана. «hаамхай үнеэдтээ мүнөөнhөө нэмэтэ тэжээл үгэжэ эхилээгүй hаа, саашадаа үнеэн бүриhөө 4—5 килограмм hү hааха болохомнай ха» гэжэ эндэхи hаалишад дэмы hанаата болоногүй.

Энэмнай нихэдээ юун болобо гэшэб. Ямар тиимэ шалтагаанhаа эндэ hүн иимэ багаар hаагдаха болобоб?

Отделениин хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэхэдэ, тэдэнэр бэеэ сагааруулхын тула элдэб янзын баримтануудые дурдана, зариманиинь «бэлшээримнай хагдаршоо» гэнэ, нүгөөдүүлынь «намар болохолоор лэ hү hаалгамнай доошоо орошодог юм» гэжэ hанаа амар харюусана.

Бэлшээриин ногоон шэмэеэ бууpаа гэжэ хэлсэдэгынь нэгэ талаараа зүйтэйл юм бэзэ. Хэнэйшье мэдэhээр, мүнөө зунай саг дүүрэжэ, намарай hэрюун үе ерэбэ гээшэ. Теэд энэмнай үшөө hү багаар hааха зүйтэй шалтагаан болоногүйл даа.

hаалишад өөhэдөө энэ байдал тухай юун гэжэ хэлсэнэб, шагнаад үзэе.

—Мүнөө hаамхай үнеэдтээ юушье үгэнгүй шахуу байнабди. hаагдаhан литр hүндэ 200 грамм бутаруулагдаhан орооhо үгэhэн болодогбди. Тэрээнhээ юун ехэ hүн нэмээд орхихо hэм. Ногоон hолоомо гү, али силос үгэдэг hаа, ехэл hайн байгаа,—гэжэ үнинэй hаалишан Долсон Аюрова хөөрэнэ.

—Юундэ hү багаар hаанабта гэжэ гү? Үнеэднай өөдэтэй юумэ эдеэгүй аад, ямар юумэнhээ hү нэмэхэ юм,—гэжэ Пылжит Жамбалова сэхэ руунь табина.

Нээрээшье, эндэ hаянай бирагүйхэн болошонхой. hаамхай үнеэдые hүниндөө адуулхаяа болиноо. Тэдэнь үдэшын 7 часhаа үглөөнэй 7 час болотор хашаадаа хооhон хаалгатай байдаг. Хашаадааш гэжэ даа, үбэлэйнгөө байра соо уяатай байдаг. Теэд эдэмнай hорёондо бэлдэжэ байhан морин бэнэ, hаамхай үнеэд ха юм.

hаяхан тус фермэдэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, үнеэдынь бултадаа шахуу дал соогоо, өөhэд өөhэдынгөө байрада уяатай байба.

—Эдэнэртнай юундэ эндэ уягдаха болобо гээшэб,—гэжэ асуухада:

—hаянай хура бороон ороод, газаахи хашаан соо хаахын аргагүй болошоо. Тэрэ хашаадамнай хүн, малай орошогүй шэбхэ шалбааг,—гэжэ мал адуулгашад хэлэнэ.

Тэндэнь нээрээшье үбдэгтэ хүрэмэ гэхээр шабар, шалбааг харагдана. Теэд тэрэнээ задалаад, ондоо тээ—хуурай газар зөөжэ, шэнээр барихань яагааб.

—Үнеэдтээ силос хэзээ үгэжэ эхилхэ зомта,—гэжэ асуухада:—Эндэмнай мүртэй hайн силос үгы,—гэлсэнэ.

—Энэ жэл ойро тойронхи поли дээрээ кукуруза таряагүйбди. Бага зэргэ наран сэсэг тариhанаа, мүнөө тэрээгээрээ силос дараад байнабди,—гэжэ фермын тоо бүридхэлшэ нүхэр Эрдынеева ярина.—Тиимэhээ эндэхи үнеэдтээ хаанаhаа силос асаржа үгэхэеэ үшөө мэдэнэгүйбди. Энээн тухай бидэнэртэ нэгэншье хүн ойлгуулжа хэлээгүй,—гээд, тэрэ хөөрөөгөө дүүргэнэ.

hү hаалгаар иимэ ахир байдал совхозой hаалиин эгээн эрхим гэдэг фермэдэнь ушараад байна. Бусад фермэнүүдтэнь энээнhээ үнөөншье доро баримтанууд бии.

Тиимэhээ Ивалгын совхозой мал ажалай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд hаалиингаа фермэнүүдтэ гол анхаралаа хандуулжа, hү hаалгаяа эрид дээшэлүүлхээр таараха хэмжээ абаха аабза гэжэ найдагдана.

Ц. Бабушеев,
манай корр.

Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэлдэ мянган гектар кукуруза тариhан юм. Нүхэр Федор Андалаевай хүтэлбэрилдэг звеногойхид кукурузын үндэр ургаса хуряана. Мүнөө энэ колхоз кукурузаяа хуряажа, силос даража дүүргүүтэй. **ЗУРАГ ДЭЭРЭ:** тракторист Б. Г. Базаров комбайнер В. Б. Соктоев хоёрой агрегат Баальшаа нютагта кукуруза хуряагаад, үүлтэртэ үнеэдэй фермын дэргэдэ кукурузаар силос даража байна.

А. Мантаевай фото.

Ажалынь үндэ[illegible] сэгнэгдэбэ

Степан Лукич Кал[illegible] Кабанскын худалдаа на[illegible] най организацида хү[illegible] эхилhээр 20 жэлэйнгээ ой[illegible] хан тэмдэглэбэ. Энэ [illegible] нүхэр Калмынин аймаг[illegible] ажалшадай зүгhөө hай[illegible] магтаалда хүртэжэ я[illegible] Степан Лукич хүдөөгэй[illegible] зиные даагшаар ажа[illegible] зуураа, нютагайнгаа ар[illegible] ной дунда хүндэтэй бол[illegible] Худалдаа наймаанай эм[illegible] гаануудта удаан саг соо[illegible] лаhан нүхэр Калмынин [illegible] аймагайнгаа совхозраба[illegible] складые даагшаар хү[illegible] Энэ тушаалда ажаллаж[illegible] hэн түрүүшын үдэрhөө [illegible] Лукич социалис мүрыс[illegible] гэнөөр эмхидхэжэ, м[illegible] бүхэнөө шухала хэрэгт[illegible] бараан, эдеэ хоолой зү[illegible] дээр хангадаг болоhон.

Нүхэр Калмынин аж[illegible] дые шухала хэрэгтэй э[illegible] раагаар хангаха талаа[illegible] үүсхэл оролдолго га[illegible] гайнгаа ашаар, арад [illegible] зүгhөө hайшаал маг[illegible] хүртэдэг юм. РСФСР-эй[illegible] ребсоюзай правлени [illegible] Лукич Калмынинай а[illegible] үндэрөөр сэгнэжэ, «Ху[illegible] наймаанай отличник» [illegible] значогоор hаяхан шагна[illegible]

Д. Колма[illegible]

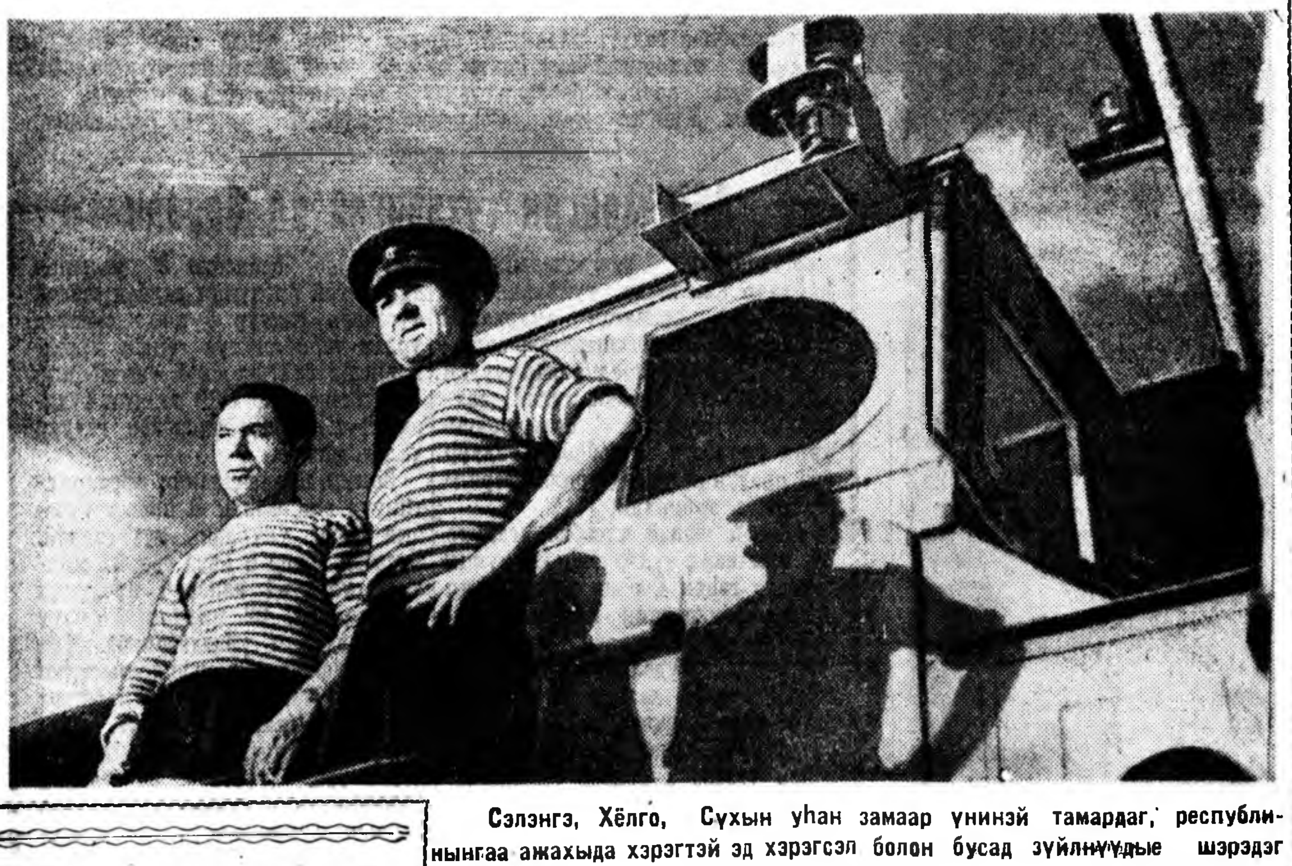
Үhан замшадай хубита

Улаан-Үдын пристаниинхид, Сэлэнгын уhан замшад, шэнэ ургасын орооhо таряа, овощ зөөлгэдэ эртээнhээ бэлдэжэ, тэрэнээ эмхи гуримтайгаар эхилбэ. Энээнэй тула 8 теплоход, 12 баржа бэлдэгдэhэн байгаа. Пристань дээрэ баржануудай ашаа буулгаха оньhон техникэ тодхогдонхой.

Мүнөө Сүхэ, Хёлго, Баргажан, Сэлэнгэ мүрэнүүдээр шэнэ ургасын дээжэ ашаhан пароходууд ябажа эхилэнхэй. 200 тонно алтан шэнисэ ашаhан түрүүшын баржа «Дружба» теплоходоор Улаан-Үдэ асарагдаба. Энээниие Хяагтын үйлэдбэриин управлениин XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид ашаалжа ябуулhан байна.

Мүн Хяагтын Адаг, Харлан, Мүрөөшэ тээшэ теплоходууд ошонхой. «Сивко», «Любовь Шевцова», «Константин Заслонов», «Юрий Смирнов», «Дружба» теплоходуудай команданууд ашаа шэрэхэ август hарынгаа түсэб 6—7 хоногоор уридшалан дүүргэhэн байна. Сентябрь hарын түрүүшын үдэрhөө эдэ команданууд эрхимээр ажаллана.

Д. Балданов.

Сэлэнгэ, Хёлго, Сүхын уhан замаар үнинэй тамардаг, республикынгаа ажахыда хэрэгтэй эд хэрэгсэл болон бусад зүйлнүүдые шэрэдэг уhан замшад олон юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Түрүү теплоходой жолоошон — машинист Г. И. Малофеев (баруун гарhаа), механик-радист А. И. Мурочев.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной сентябриин 6.

Г. ХАРЧЕНКО

НҮХЭД ЗОНДОО НАЙДАЖА...

hаяшаг хөөрэлдэhэн байгаабди: үглөөдэртөө гэр бүлөөрөө ой тайгада гараад, байгаалиин дуулимда сэнгэхэ гээд. Дура зоргоороо набшаа намаа сооgуур, урадхал уhанай эрьеэр загаhаналан ябаhаhаа гоё юун байхаб?! Одоол мүнөө тэрэ hайхан hанал бодолнай бэелхэнь ёhотой даа. Тиигээд лэ hамгандаа хамаг юумые бэлдэжэ, хүлhэ хүшээ түхеэржэ, эдеэ хоолоо худалдажа абаарай гээд, гэрэй эзэн ажалдаа ошобо.

Харин гэнтэ хамаг юумэ хуу буруу hүрэшэбэ.

Тэрэниие халаанай hүүлдэ цехэй начальник уриба. Уданшьегүй үндэр Николайн конторо соо ороходонь, начальник иигэжэ хэлэбэ:

— Колбасна заводтомнай авари болоо. Фарш худхадаг машинын мөөрнь эбдэрээ. Үглөөдэртөө ажаллаха болобош. Бари, энэ пропуск!

Цехэй начальник тэрэниие hайн мэдэхэ байгаа. Юрэдөө, энэ хүн даалгабариhаа арсажа, тума яма гаргадаггүй. Николай Качан оло дахин ажалайнгаа hүүлдэ гү, али амаралтынгаа үдэр ямар бэ даа нэгэ яаралтай шухала хэрэгые бүтээдэг hэн. Энэ мүнөөшье Николай пропуск абаад, заhабариин зэр зэмсэг баринхай, аппарадаа ябуулжа үгэбэ...

Гэртээ бусажа ябахадаа, энэ шэнэ даалгабари абаhан тухайгаа яажа hамгандаа дуулгалтайб гэжэ hанаагаа зобоно. Үдэшынгөө эдеэлгэн болотор эбяагүй ябаhан аад лэ, сэхэ табижархиба. Харин hамганиинь уй хай болобогүй, үбгэнөө хайрлаhан янзатайгаар хараба.

— Ши дахин дархалха болобогши?

Үглөөдэрынь үүрэй сайха үеэр элшэ туяа сасан электрогагналга эхилбэ. Хатуу булад түмэр үнжэгэн шэнгеэр урдажа, тэрэ ган гараhан газарыень холбон няана. Хэдышье саг соо энэ ажал хүдэлмэри хэгдээ юм, бү мэдэе. Мүн нилээдгүй удажа, hандарал усадхагдаад, завод саашаа hаадгүйгөөр үйлэдбэреэ үргэлжэлүүлхэ болобо.

Николай Качанда цех соохи эгээл шухала харюусалгатай ажал даалгагдадаг юм. Тэрэниинь манай хүн саг сооь дүүргээд орхидог. Жэнээлхэдэ, нимэ нэгэ ушар болоhон юм. Холодильник соо аммиачна батарейнууд табигдажа байгаа. Тэндэхи юумэнүүдые тон hайнаар гагнаха хэрэгтэй. Бури заашье зай забhарай гараа hаань, зосооь хадагалагдаhан өөхэ михан үжэхэ, гутаха бшуу. Иимэ хэрэгэй тохёолдоходонь, үнөөхи Николайда дурадхаа hааб даа. Тиигээд лэ тэрэ яаралтайгаар үдэр hүниэгүй хүдэлмэрилбэ. Монтажаа хабсаргаан дүүргэхэ дүтэлжэ байба. Гэнтэ юуншэшьеб болоjо, ганса батарейн холо hүрэжэ, дарханай нэгэ хүлыень дараад унашаба. Тиигээшье hаань, Николай электродоо гарhаа табингүй, эбдэрхэйгээ гагнажа hалаба.

— Баригты, энэ справка, ажал хүдэлмэриhөө сүлөөлэгдэбэ гээшэт! — гээд, хүлынь боожо байхадаа, медсестра хэлэбэ. — Үглөөдэр эмшэлгэдэ ерэхэт.

Харин Николай Качан үглөөдэрынь ерэхэдээ, медпунктда бэшэ, цехтээ оробо. Уданшьегүй тэрэнэй электро-гагналган дахин эхилбэ.

Тиигэжэ байхыень харахадаа, ямаршьеб даа нэгэ хүдэлмэришэн шоо үзэбэ:

— Ши яажа байна гээшэбши? Али олзо мүнгэнэй хойноhоо уланхадан ябанагши? Эмшэнhээ абаhан справкатай ха юмши? Юрэдөө, бил hаа гэртээ hанаа амархан унтажа хэбтэхэ hэм...

Николай тон ехээр уурлаба, тиигэбэншье бэеэ барижа, даруугаар харюусаба:

— Мүнгэнэйшье түлөө бэшэл даа. Бюллетенииншье түлөө мүн горитой абахал hэм. Харин хүнэй зосоо худалдаа наймаанда ородоггүй юумэ бии ха юм даа. Тэрэ —хүдэлмэришэн хүнэй hэнхэл. Ши өөрөө мэдэнэш, манда гагнууршад үгы, минии энээниие хээгүй hаа, ажалнай hаатаха...

Цех соо станогууд олон.

Харин энэ цехэй эгээл ехэ баялигынь хүдэлмэришэд болодог юм.

Нэгэ станогой дэргэдэ хүдэлмэришэн зогсоно. Тэрэ токарь hайнаар элюурдэнхэй хара хүхэ үнгэтэй комбинезонтой. Тэрэнэй хажуудань коммунис ажалай ударник гэhэн вымпел үлгөөтэй. Энэ Алексей Гузов гээшэ. Тэрэ дүй дүршэлтэйгөөр хүдэлхэдөөд, бушуу түргэнөөр эрьелдэжэ байhан шпиндель тогтоожо, нэгэ деталь абана. Тиигээд лэ Алексей микрометр абажа, тэрэнээ хэдэн тээhээнь хэмжэжэ үзөөд, чертёж дээрэхи зурагтайнь сасуулан харана. Баhа дахин станок табигдан хүдэлнэ. Тэрэшье бэзэ нэгэ шэнэ деталь ойронь байhан стол дээрэ нэмэдэ. Энэ хэhэн юумыень хэлаанай мастер ханалтагайгаар хаража, нэгэ жааханшье дутуу дундаа юумэ олонгүй. hаhа ондоо даабари үгөө, «Яаралтай!» гэжэ захина.

Тэсэ хэдышье яаралтай байгаашье hаань, Алексей Гузов мэгдэнгүйгөөр болванкаяа токарна станогтоо тодхожо, ажаллажа ороно. Энэ токарь ехэл нягта наринаар хүдэлмэрилдэг, нэгэшье дахин технологиие буруу hүргэжэ үзөөгүй, юрэдөө, «долоо дахин хэмжээд, нэгэ дахин тайрадаг» заншалтай юм. Ушар иимэhээ токарь нэгэшье голодоhогүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Тиимэл хадань тэрээндэ тон орёо хүндэ токарна ажал даалгагдаа бэзэ даа.

Нэгэтэ ажалай үдэрэй hүүлээр цэхэй конторойдо үйлэдбэриин ахалагшанар суглараад. Тэдэнэр эндэ нилээдгүй удаан хөөрэлдөө хэбэд. Тиигэжэ hуухадаа, сагайшье ошоhые мэдэнэгүй.

— Үшөөл эртэ байна...—гэжэ тэдэнэр хэлсэнэд.

— Юрэдөө, хүндэ найдахал хэрэгтэй. Федор Назаров, Филипп Павлов, Василий Воинков гэгшэдые абаад үзыт даа. Мүн бусадшье хүдэлмэришэд үнэн зүрхэнhөө ажалланад, харин хойрог залхуу хүнүүд гэхэдэ, оройдоо гурба ха юм. Тэдэнэр ёhоор ажал хэнгүй, наряд бэшүүлхын түлөө ябажа, ехэнхи сагаа барадаг,—гээд зариманиинь зүбшэнэ.

Зүгөөргүй удаан зүб буруүе тоосолдобод. Юрэдөө, гансал наряд hайнаар хаалгахын түлөө ажаллаха гээшэ буруу. Тиигэхэдээл ехэшэг хүлhэнэй хойноhоо ябалган болоно бшуу. hүүлэй hүүлдэ энэ дутуу дундаяа дууhыень усадхаха гэлсэбэд.

Хүн зондо найдаха гээшэ хэсүү hайн юм байна даа, хүнүүдэй зосоо тон ехэ эрмэлзэлгэ түрүүлнэ, тэдэнэр улам бүри омогтойгоор ажаллана. Уданшьегүй тэрэнэй аша туhань элирбэ. Мүнөө болодог планёрконууд дээрэ энэ цехые шүүмжэлхэеэ болёо. Юундэб гэхэдэ, механическа цех соо эмхи гурим эбдэхэ, ажалда hаатаха ябадал үгы болонхой.

Иигэжэ ажабайдалай халуун хаhа соо хуушан юумэ шэнэ юумэ хоёр хатуу шангаар тэмсэдэг. Тиигээд лэ шэнэ юумэниинь заатагүй илажа гарадаг. Энэ мүнөөшье ажалай шэнэ түлөөhэнэй гуримай үнэхөөрөө hайн байhаниинь элирээ ха юм.

Цехэй коллектив барандаа [illegible] жалта туйлан ажаллана.

Адууhа малые олоор үү[illegible] гын үе саг болоходонь, [illegible] лий Воинковой хүтэлбэ[illegible] слесарьнүүдэй бригада [illegible] хүдэлмэриин габьяа хар[illegible] Тэдэ слесарьнүүд колбас[illegible] хэй монтажна хабсарг[illegible] хүдэлмэриие тон богони[illegible] соо дүүргээ. Тэдэнэй хэхэ[illegible] лые тоолохо болоо hаа, [illegible] хүниинь гурбан хүнэй [illegible] юумэ хээ. Иван Скворцов[illegible] тэлбэрилдэг слесарьнүүд[illegible] гада заводой лифтэнүүд [illegible] бусад механизмуудые тү[illegible] hайнаар, бүхөөр дархалд[illegible]

Үдэр бүхэндэ ажалай [illegible] шүүл олошорнод.

Тэдэнэй дунда гагну[illegible] Евстафий Гордеев, илгар[illegible] рэ Октябрьска районой С[illegible] депутат болгогдон hүн[illegible] хай. Мүн Максим Феф[illegible] баhашье уран гартай [illegible] гэлсэдэг, тэрэ оло дахин [illegible] жорuулан найруулгые [illegible] байха. Анатолий Климо[illegible] толий Медведев, Филип[illegible] лов болон бусадай нэрэн[illegible] хэй Хүндэлэлэй самбар[illegible] шэгдэнхэй.

Эгээл мүнөө үедэ цех[illegible] лектив улам бүри шарма[illegible] дэлмэрилнэ. Партиин [illegible] ральна Комитедэй июни[illegible] нумэй шиидхэбэринүүды[illegible] тэй түрэтэйгөөр бэел[illegible] оролдонод. Тэдэнэр ажа[illegible] дэлмэридөө шэнээр, эзэн[illegible] коммунист ёhоор хандада[illegible] ложо байна.

Би hаяхан бүхы цехэ[illegible] тын суглаанда хаба[illegible] Тэндэ хүн зонууд hуба[illegible] үгэ хэлэнэд. Тэдэнэр [illegible] манай цехтэ стандартна[illegible] түмэр үгтэнэб, юундэ [illegible] ехэнхи хубинь хаядаhан[illegible] ноб, юундэ Гусляков Д[illegible] нов хоёр ажалай гурим [illegible] нэб гэхэ мэтэ шүүмжэл[illegible] нэд. Юрэдөө тэндэ байн[illegible] бүхэнэй ажал хүдэлмэр[illegible] hайжаруулха тухай үнэн[illegible] хэнhөө эрмэлзэлжэ бай[illegible] харагдана.

Иимэл даа, ажалша [illegible] найдаха гээшэ. Мүнөө [illegible] тэрэнэй хэды ехэ аша [illegible] байhынь сэгнэхын [illegible] Харин лэ механическа [illegible] коллективэй жэшээ олон[illegible] элирүүлнэ. Энэ болбол [illegible] ришэдые ёhотой коммун[illegible] талаар хүмүүжүүлхэ [illegible] тон ехэ нүлөөтэй бай[illegible] элитэ.

Ороdhоо Ц. Жи[illegible]
орш[illegible]

ЗУРАГЛА[illegible]

Уран зохёолой хуудаhан

Баргажанай хойто уулын хормойдо...

Ж. ЖАБОНОЙ фотоэтюд.

„ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ...“

(Очеркнуудай ном тухай hанамжа)

...анай үеын хүн... Манай ... хүн ямар бэ, ямар hанал ...нуудтайб, хүсэл эрмэлзэл...йб, сэдьхэлтэйб? — гэхэ ... асуудалаар литературада, ...жэлэгшэдэй дунда эхил...арсалдаан мүнөө үдэр хү...р замханагүй. Коммунизм ...улжа байгаа ёhотой совет ...ые, гоёолто шэмэглэлтэ...өөр, алдуу дутуунуудтайнь ...улха, сэдьхэлэйнь гүн бая...е уудалха, хүсэл эрмэлзэ...ь hайханиие этигэмээр эли...эн зураглаха шухала гэжэ ...мнай, Н. С. Хрущев зүб ... Энэ талаар манай совет ...ратурада хэды олон үнэ...баясамаар жэшээнүүд бии ...б! Балуевые гү, али Про...иие hанаад үзыт. Теэд ...hайханай үргэн хэмжээнэй ...л байгуулхань хэдэн hа...ье бэшэ, харин он жэлнүү...рэг байhаниинь мэдээжэ. ...ын хажуугаар олон мил...илангаяа залуу уншаг... «Манда мүнөө үеымнай ... хүниие зураглыт, ха...ыт, алин бэ?»—гэhэн ...э табижа үргэлжэлhөөр. ...байдалай тохёолдоходо, ...ын жанрай удха шанарай ...ехэдэhэн ушар бүришье ...сотой. «Правда» газетэ ...ай үеын герой» гэhэн те... очеркнуудые бэшэхые. ...энь мүн лэ иимэ нэрэтэй ...уридхэхые уряалаа hэн ... Энэ уряалдань харюу бол...анай ороной республика, ...ть, хизаарнуудаар очерк ...гэ эрид hайжараа, очер...ном хэблэлгэн гуримшуу...а гэжэ баясан тэмдэглэ...

...най Буряадташье гурбада...элээ удаа удаагаар ажа...баатарнуудай арюун сэдь...түсэлдэ, хэрэг габьяада ...лагдаhан очеркнуудай но...гараа. Тэдэнэй hүүлшын ...арбан хоёр авторнуудай ... долоон очеркнуудые хаб...н, «Түрүү зэргэдэ» гэжэ ...йгээр хэблэгдээ. Эндэ ...түлэб журналистнууд ха...на.

...д энэ номнай тэрэ дээрэ ...гдагша үндэр эрилтэнүүд...эр харюусана гээшэб, ма...еын, мүнөөнэй совет Бу...й хүнүүдэй сэдьхэл хүсэл, ...ээл хэр уран хурсаар, ...зүбөөр зураглагдажа ша... гээшэб гэhэн асуудал га... Тобшоор хэлэхэдэ, манай ...хүнүүд гол түлэб зүбөөр ...лагдаа гэжэ hанагдана. ...ье, тус ном соо ороhон ...нууд уран hайханайнгаа ...а ехэнүүд дутуу дунда...д байна. Нэн түрүүн, ... уран hайханай жанрта ...ай очерк гэмээр нэгэшье ... эндэ нэрлэхын аргагүй. ...талаhаа, мүн жэшээ бол...урдамаар, буряадаар бэ...эн очеркын манай лите...ада огто үгы байhаниинь ...ье халагламаар.

Ямар дутуу дунданууд илангаяа элеэр тобойжо гаранаб? Бүхы очеркнуудай композици даншье hаа нэгэ адли, хэблиг (трафаретна) байна. Нэгэн гэбэл отара гү, али ямар нэгэн нютаг ерэhэнээ, (жэшээлхэдэ, Г. Чимитовэй «Даши Сангаевай отарада», В. Петоновой «Үбэр Дунгы нютагта» болон бусад), геройтоёо уулзаhанаа домоглоод, ябаhанаараа дүүргэнэ. Үгы гэбэл, даншье hаа искусственна арга хэрэглэнэ, жэшээлхэдэ, Ц. Шагжиев «Залуун наhан» соогоо гахайшан Олиин дневнигэй хуудаhа ирашаха юм, ехэдэжэ ерээ hаа, тиимэрхүү дневник гү, али тетрадь авторэй гарта hайн хүнэй hанаагаар өөрөө орошохо юм. С. Ангабаевай «hайхан сэдьхэл» гэжэ юрэнхыдөө бараг очерк соо тиимэ юумэн болоно. Энэ композициин алдуу дутуунууд, манай hанахада, авторнуудай бэшэжэ байhан зонойнгоо сэдьхэл, ажал хэрэгые багаар, халирхай дээхэнүүр лэ мэдэхэ байhанhaa сэхэ дулдыдана. Энэл тон шухала ушарhаа бусадшье ехэ алдуунуудынь сэхэ hабагша татанхай. Жэшээлхэдэ, авторнууд геройнуудайнгаа сэдьхэл, досоохие уудалха гэхэдээ, заал hаа, өөрынгөө зоргоор тэдэние шэбшүүлхэ, бүхы ажабайдалаа досоогоо hанан дурсахыень баалана. Гэшүүhэшэ Гэсэгма hүхэеэ хажуудаа табяад, бүхы ами наhаяа арбан минута соо дурдашаха гү, али саhа бордоhото үдэр гэртээ hуугаад Бальжимаа Бадмаева (Д. Н. Чэмэдэйн «Депутат Бальжимаагай нэгэ үдэр» гэжэ очерк соо) бүхы ажал хэрэгээ, нүхэрөө, үхибүүдээ, үнгэрхэдөө урдаа байhан Барадий Мунгоновой «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэжэ роман хараадаа абан байжа, хамаг юумэн тухай шэбшэхэ юм. Энэ, дабтанабди, тон искусственна арга. Тиихын орондо геройнуудаа зоной дундуур, үйлэ хэрэгүүд дээрэнь, дотоодын тэмсэлэй эри дээрэ (тиимэ тэмсэл заагүй байха), абари зангайнь хубилалтануудай эшэ үндэhэнүүд дээрэ ябуулан, сэдьхэлэйнь утаhануудай хүдэлсэ, уянга хараадаа абан, али бүхы талаhаань зураглаа hаань, хэды hайн байгаа гээшэб! Иимэ дотоодын тэмсэлэй үгыhөө (газаа талыньшье тэмсэл дутагдалнуудаа усадхалгаарнь түгэсэшэхэ юм) очеркнууд ёhотой очеркнууд боложо шаданагүй, харин совет хүнүүд депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhээрээ гү, али орден, медаль, грамотынгаа тоогоор сэгнэгдэхэ ушартай болошоно. Эндэ гэжэ хэлэхэдэ, ном соо ороhон эхэнхи очеркнуудай (гол түлэб hүүл багтань) геройн нэрэ зэргэ, хамаг шагнал хайра дурдагдаха юм. Энээниие буруушаанагүйбди, хүн бүхэн манай орон соо габьяагаараал сэгнэгдэхээрээ сэгнэгдэдэг ха юм. Харин яаhандань Эхэ оромнай иимэ этигэл найдабари үзүүлээ юм, яаhандань хайрануудаа хүртөөгөөб? Энээн лэ тухай бэшэхэ, энээнэй эшэ үндэhэ элишэлхэ, совет хүнэй сэдьхэлэй баялигые гүнзэгыгөөр ухашалан харуулха аад, орден, медаль, грамотануудыень тоолошоходо үлүү үрэ асарна гэжэ hанагданагүй.

Иигэжэ бэшэхэдэмнай, дан ехэ эрилтэ табина бэшэ гү гэжэ hэжэг ажаг түрэхэ зариман байжаш болохо. Үгы, манай үеын хүниие бидэ үгырүүлхэ эрхэгүйбди, тиимэhээл бүхы хүсэеэ, оролдолгоёо энэ хэрэгтэ элсүүлхэ уялгатайбди. Эрилтэ, үшөө дахин эрилтэ шухала хэрэгтэй. Дээрэ нэрлэгдэгшэ зохёолнууд соо «хургаар догоодохо» юумэн үгы, хуу муу гэнэ бэшэбди, үгы, огто тиигэжэ хэлэнэгүйбди, хэлэхэ hанааншье үгы. Яhала hайнууд зарим сценэнүүд, хөөрэлдөөнүүд, детальнууд, үйлэ хэрэгүүд, зарим хүнүүдшье энэ ном соо олон. Гэбэшье, юрэнхы дээрээ манай үеын хүнэй hайшаалта образ харагданагүй гэжэл хэлэхээ hананабди.

Гадна, хэдэн жэжэ ажаглалтануудые хэнгүй гарамаар бэшэ байна. Нэн түрүүн тус номой нэрэ тааруугүй, даншье юрэнхыхэн гэжэ hанагдана. Ондоо хурса, номой бүхы удхые «шорлон» гаргаhан нэрын олдоогүйнь халагламаар.

Хабтаhыень Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша А. Окладников зураhан аад, хайхарамжа багатайгаар хандаа байна. Номой гадар — номой нюур гэжэ хэлсэдэгынь тэрээндэ hайн мэдээжэ байгаа ёhотой, юуб гэхэдэ, энэ хүмнай наhан соогоо нилээд олон номой хабтаhа нилээд амжалтатайгаар зураhан байха. Теэд энэ удаа бүхы шадабаряа гаргаагүй.

Ном соо хаа яа фото зурагууд дайралдана. Бултандань үгылэн hэн хойноhоо тэдэние оруулhан хэрэг байгаа аал даа?

Тобшолон хэлэхэдэ, Буряадай номой хэблэл очеркнуудай энэ суглуулбариие нэгэ бага яаралжа бэлэдхээ юм байна. Тиимэhээ, жэлhээ жэлдэ гараха байха заншалта болоhон очеркнуудай номой шанарые hайжаруулхын зорилго табиха, журналистнуудые гадна уран зохёолшодые энэ хэрэгтэ үргэнөөр хабаадуулха тон шухала гэжэ hанагдана.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

Николай ДАМДИНОВ

Уhан урдана

Уhан урдана.
    Үргэн ехэ мүрэн.
Үгсүүр эрьень
    сэсэг, ногоон соо шэнгэнэ.
Уhан урдана,
    томолдожо эбхэрэн,
Урасхалайнгаа ульгам сэлюундэ сэнгэнэ.
Хажуудам — шимниш.
    Хүрилшэнхэйш наранда.
Үндэр тэнгэри зэнхынэ
    аяар өөдөө.
Үлгэн дэлхэй...
    Бидэ хоёрой дуранда
Бэшэ юуншье
    хэрэггүйл даа мүнөөдөө.
Удаан тамараад, амарнабди эрьедэ.
Угаа жэгтэй бодолнууд
    ухаандам хүлгэнэ.
Долгид миралаад,
    долгид наранда ербэдэн,
Он жэлнүүдэй ойлгосо
    үгы болгоно.
Уhан мирална.
    Тугаархана бидэнэй
Ойлгомторгүй нэгэдүүлхэдэмнай уралаа,
Ушарhан дуhал
    үнгэршэнхэйл үнинэй.—
Үе заяанда бусалтагүйгөөр арилаа.
Энээн шэнгеэр
    тэнгэриин үдэр бүхэн
Эрье захагүй
    сагай мушхуу долгинтой
Ошоно бэшэ аал —
    наhанай угалза нэхэн,
Орейдоош хэзээдэ бусалтагүй, хохидолтой?
Хаража уhые удаан хэбтээд,
    дүйрэхэдөө,
Хашхаран асууха дуран гэнтэ хүрэнэ:
Хэзээ, хаана гээшэбибди иихэдээ?
Хэдыдэхи зуун жэл гээшэб
        энэ?
Тиихэдэ — бидэ —
    хэдүүд бибди, хаанаhаа?
Ямар мүшэнhөө
    угаймнай утаhан татаатайб?
Али юртэмсын арюун сүлөөгэй саанаhаа
Гансал наhан зай
    газар дээрэ заяагдаатайб?
Юун болоноб даа
    манай газар тиихэдээ?
Юртэмсэтэ ногоон арал гээшэ гү?
Али, орройдоол,—
    наранай элшэдэ hиихэтээд,
Аглагаар тамарhан
    баглаа сэсэгэй дээжэ гү?
Алим, теэд, хэлыт,
    энэ аглагай захань?
Арайл, хай даа,
    захадань хүрэхэб гэлтэгүй...
Урасхал өөдэ үгсэхын үүсхэл хэлтэгүй.
Урдажал ябахада яанаб,
    уhые дахан?
Урасхалай дураар —
    уруудаха?
        Үгы даа.
Уур сухалтайгаар
    энээндэ эсэргүүсэхэб.
Урасхал,
    хэдышье ши намайе эршэгыдэ,—
Угтан гаража,
    долгин өөдэш үгсэхэб!
hанаад үзэе —
    атомай голые буталhы,
hарада хүнэй
    hомоёо эльгэhы hаналши.
Уруудажал ябаа hаа,
    энэ бүгэдые эдэлхы
Ухаандаашье
    оруулхагүй hэлши!
Замбуулинай далайгаар
    онгосонуудаа табихадаа,
Заатагүйгөөр
    баhал
        үгсэжэ орохолди даа...
Уhан урдана.
    Харайжа бодоном, ербэдэнги.
Халуун наранда дуурашоолтайб,
        мэдэнгүй?
Тэбдээд,
    эрьеhээ уhа руу шэдэнэм өөрыгөө.
Тэндээ удаан оёороор тэмтэрэн шурганам
Сэнхир бүрүүл соо
    заларнам өөдэ-hөөргөө,
Уhан дорохи галабай гоёдо hарганам.
Эрьедээ, инагтаа,
    дахяад бусажа ерэнэм.
Эндэ, инагни,
    намайгаа дуудажа байнаш.
Хара гүнзэгыдэ орошууха гээд айнаш.
«Хамаагүй, юуншье болохогүйл даа»,—гэнэм.
Энээнhээ гүнзэгы бодолнууд
    заримдаа түрэдэг,
Энээнhээ hүрөөтэй
    асуудал толгой мэрэдэг...
Хяараг тэдэ!
    Агаарта шамайгаа үргэнэм,
Арюун уралдаш
    уралаа нэнгэн, хүргэнэм.
Юундэ тиитэрээ бодолгодо хатаа hэнбиб даа!
Юртэмсэтэ асуудалнуудым диилэжэ,
Наран шэнгеэр энеэбхилнэш намдаа.
Наhанаймни зол,
    сэсэн удхань —
        шилши!

Б. МУНГОНОВ

Ойн түймэр

★

РАССКАЗ

★ ★

Түймэр саралсажа үзөө hэн гүт? Үзэhэн лэ байгаа ёhотойт даа. Бишье таанар шэнги наhан соогоо нилээдгүй олон түймэр саралсаhаншье, унтараалсаhаншье байхаб. Талыншье түймэр, ойншье түймэр. Талын түймэр аюул багатай гэжэ hанахааршье hаа, hалхитай үдэр, хагдатай газарта баhашье гайтайхан байдаг hэн. Бэлхүүhэсээ үндэр, үдхэн хагдатай газарта бүришье аймшагтай. Гал дүлэн hүрөөтэйгөөр мушхаран, мориной хатар соо гэхээр, гайхалтай түргөөр зуралзаха. Тэрэниие тогтоохонь хэлсээтэйхэн даа. Харин талын түймэрэй ой тайгада орожо орьёлходонь, юун болодог гэжэ hанаабта? О, бүшье хэлэ! Тэрээнhээ аймшагтай юумэн байхагүй... Зүгөөр нэгэтэ хабар ойн түймэрэй ямар hүрөөтэйгөөр ордоhолон соробхилжо, үргэн ногоон ой тайгыемнай гал улаан хэлээрээ гам хайрагүйгөөр үрэбхин долёоhон тухайнь захаhаань хөөрэжэ үгэhүүлби. Тиигээшэмни дээрэ хэбэртэй.

Хори юhэн гү, али гушан оной хабар гээшэ hэн ха. Тиихэ үедэ би долоотой гү, али найматай ябаhан хүн аабзаб. Манайхин Хүсөөтынгөө зуhаланда үшөө зөөгөө үды, Бооринтоо үбэлжөөндэ хабаржажа байгаа hэмди. Боори гээшэмнай үбэлэй хүйтэн саhа шуурганда, хабарай хагсуу хара hалхинда дабагдахагүй, баруун тээhээ бүтүү хара шэрэнгеэр, тиигээд дам саашаа болоходоо үргэн ногоон ой тайгаар халхалагдаhан, ехэл зохид, намдуу дулаахан газар хаям даа. Хабартаа саhанай hалан сасуу наруули нэмэри газарай буршагар сагаанхан, нимгэхэн хагдан дороhоо шэнэхэн ногоороод, хоёр hайхан үнгөөр hубагтаха. Энэ үедэ баруун ой соогоо ороходомнай, дабирхайлиг залуухан набша мүшэрэй, арса тэрэнгиин үнэрөөр хангалтаад, ехэл аятай байдаг бэлэй.

Теэд иимэ hайхан ойн гэнтэ түймэрэй гал дүлэндэ абташоод, гам хайрагүйгөөр галдуулжа, хара хүүргэдэhэн боложо hалахадань, ямар харамтай, яатараа зүрхөө үбдэхөөр байгша hэм!

Тэрэ хабар модоной набшаhалжа байhан тиимэ hайхан үедэ баруун оймнай гал түймэртэ абтажа, хэмгүй ехээр дүрэжэ эхилбэ. Сагаан нуурай захаhаа загаhашад, нугаhашадай табиhан түймэр hэн гү, али хагда галдажа ябаhан хүнэй алдаhан гал юм hэн гү, хүсэд мэдэхын аргагүй. Юрэдөө энэ түймэр Сагаан нуурай тиишэтэhээ эхи абажа, удангүй урдахи ойдоо ороод, hалхи hэбшээдэ туулган, хомхой улаан хэлээрээ ой тайгые амидыгаар үрэбхин, улам наашаа, дүрбэ-табан айлай хабаржажа байhан манай Боори нютагта хүүен-хаяан дүтэлбэ. Сомон зүблэлэй түрүүлэгшэ, бэшээшэнэр, ой тайгые түймэрhөө аршалха тушаалтан урдуур хойгуур гүйлгэлдэжэ ябаад, Боориин, Мойhотын, Үлөөбэй, Шулуутын, Байсын арын, Хажуу-Хушуунай — Хүсөөтын голой хамаг үрхэтэн айлнуудые хүл дээрэнь бодхоожо, түймэртэ намнаба. Хараха янзада, аймшагтайхан лэ ехэ хүл хөөрсэг, хүлгөөн болошоо бэлэй. Үсөөтын голой бүhэтэйшүүл,— гансашье бүhэтэйшүүл бэшэ, эхэнэрнүүдшье бии hэн ха,—дууhандаа Боориин айлнуудта: Баяртында, Будында, Жимбындэ, Лусалайда, манайда суглараад тэрэ бэеэрээ хүрзэ, лоомоо, hүхэ хюрөөгөө үргэлэн ойдо орожо, гал түймэрэй урдаhаа ошоод hэн. Гансал хүгшэд хүүгэд гэртээ үлөө. Бишье багашуулай тоодо орожо, гэртээ үлэхэ баатай болооб. Теэд тиимэ юумын боложо байхада гэртээ тэсэжэ hуухаар гээшэ гү? hуухаар бэшэл байгаа hэн. Тиигээд лэ бүрүүлхэн нюдэтэй хүгшэн эжынгээ айраг тарагаа бүлэжэ байхыень hамбаашалан, hэмээхэн газаашаа гараад, энэ ойрохон ногоорон ханатагша ой худар шургажа, түлеэнэй харгыгаар баруулжаа гүйшэбэ ха юмбиб. Түймэр нилээдгүй наана ерэhэн хэбэртэй, модоной унажа, наярха түерхэнь, хүшэгэнэхэ хашаганахань тэрэ зүгhөө айхабтар hүрөөтэйгөөр дуулдана. Энэ ехэ хүүеэн хааяан соогуур хүнүүдэй хаа яа модо сабшахань бүдэхеэр соностоно. Зүгөөр hүхирэлдэхэ хашхаралдахань дуулданагүй. Тэдэнэр ооглолдон яангүй, абяа шэмээгүйгөөр хүдэлнэ ха. Хожомынь дуулахадамни, түймэрэй ойро шангаар абяа гаража болодоггүй юм гэлсээ hэн. Оог хашхараа табяа hаа, hалхин хүдэлжэ, гал ехэдэшэхэ юм ха.

Зай, бишье энэ галзуу дошхон гал түймэртэ ойртохо тумаа удааржа, тэрээндэ аргааханаар дүтэлбэб. Урдамни үдхэн ногоон модон соо улаан дүлэн орьёлжо, бад хара утаан огторгой туласа мушхаран үзэгдэбэ. Тэрэ зүгhөө hэбшээнэй амисхалаар Арьялаа бүдүүн нарhадай hэглэгэр эхэ шалбүүhэн зүрүүлай модон шэнгээр шаршаган пүршэгэнэ гэнэн, торгог хали носоко, оёорhоо оройдоо хүрэтэрээ агшам зуура гал дүлэн болошоно. Түймэрэй наагуур аргаахана хаалуудаа шаhан хүнүүд hааргагшалдан гүйлдэжэ ябаад, нарhанай шэлбүүhээр, гал сохино. Тэдэнэй нюурнууд затагар хара, хүлhэ hалhан болошонхой. Хубсаhа хунарынь хөө дабирхайда зууралдажа, зарим нэгэнэйхинь эндэ тэндээ далба түгдэ татуулшанхай. Ондоо юртэмсэhөө ерэhэн амитад шэнги, тэдэнэр оройдоо танигдахаар бэшэ болошоод, хүлhээ аршаха, амилха сүлөөгүй, бахарданги барагар юумэнүүд, түймэрэй захаар зэрэмшээлдэжэ ябаад hэн. Үнэхөөрөөшье, тэдэниие холоhоо харахада, гал түүдэгээ тойрожо, галзуу дошхон, зэрлиг зэбүүн ёохороо хатарhан эртэ урда сагай гал мүргэлтэн гэжэ hанахаар байгаа бэлэй.

Түймэр тогтожо үгэнэгүй. Хүнүүд алхам алхамаар гэдэргээ сухарина. Хэдэн дахин газарай хүрьhэ арилгажа, эсэтэрээ шорой малтажа, хаалта гаргаад үзөө. Теэд дэмыл даа. Галынь ой модоной оройгоор орьёлжо, хаалтыень бэлэхэнээр харайжа гарана. Тиигэ тиигэhээр хүнүүд энэ ойн харгыда хүрэжэ ерэбэ ха юм. Тэдэнэр шадал шэнээгээ барагдаашье hаа, эндэhээ саашаа яашье сухарихагүй гэжэ шиидээд, hүүлшынгөө тулалдаанда зэhэжэ, ойн харгые бутархай жэжэ гэшүүhэ мүшэрhөө, хатанхай шара набша намаahaa яаралтайгаар сэбэрлэжэ эхилбэ.

Хамаг зон харгы дээгүүр саана наана hубараад, сүлөө забдагүй хүдэлжэ байhан тула бүри хажуудань ошоторни намайе харабагүй. Эгээн наада захада Баярта хүршынгөө ябахые обёоржо, ойронь гүйжэ ошоод, аргаахан асуубаб:

— Баярта ахай аа, эжы баабай хоёрни хаанам даа?

Баярта ахай нюргаа тэниилгэжэ, хурса түмэр хүрзээ шард байса газарта шааха зуураа, нюдөө ехэ болгон, намайе хэмгүй гайханганаар хараад, хэмгүй айнгаар үгэлбэ:

— Үү, Доржоохой, яагаа гээшэбши! Ябыш түргэн, ябыш!.. Бусыш!.. Модон унажа байна... Аймшагтай лэ...

Би юушье хэлэнгүй, түргэхэн саашаа ябаадхёо hэм. Баярта ахай хүлhэ hалhан, эhэ тортог болошоhон хирбээ хара hахалтай нюураа самсынгаа хамсыгаар аршаад, хойноhоомни ооглон гээгдэбэ:

— Баабайшни хараaха даа, Доржоохой. Яагшал аабши?..

Теэд би гэдэргээшье харангүй, газарта хэбтэhэн шэлбүүhэ саб шүүрэн абаад, харгыгаараа улам саашаа гүйшэбэб. Ондоошье хүнүүдэй абяа гарахадань, оройдоо тогтонгүй, саашаа гүйhөөр гүйгөөд, баабай эжы хоёройнгоо хажууда хүрэжэ ошобоб. Тэдэмни түрүүшээр намайгаа обёоронгүй, Баярта ахай шэнги баhал затанаа загал, хүлhэ уhан болошонхой юумэд ехэл сүлөө забдагүйгөөр харгы арилгажа байгаад hэн. Харин лэ минии гэнтэ хажуудань бии боложо, нарhанайнгаа шэлбүүhэ айхабтар эбдүүсэлтэйгээр далайжа байгаад, харгы хамажа ороходомни, эжы намайе харажархёод, шаханги игсуун хоолойгоор абяа гараба:

— Үгы, ши юундэ ерээбши-н?!.

— Түймэр унтараалсахаяа ерээб,— гэжэ би аргаахан харюусаад, гарайнгаа араар нойтон хамараа аршасагаан байба hэн.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Чисаанын совхозой комбайнер Д. Ц. Санжиянов.

Ю. ШАНГИНОВАЙ зураг.

Ч. ЦЫДЕНДАМБАЕВ

Гэнэн hайхан үбгэн гэмэргэн зантай хүгшэн хоёр...

(Шог зугаата шүлэг)

— Харахал бүхэндэш энэ нэг
Ханхайлгаад лэ hуужа байха.
Дантайжал шиниин hуухада
Даншье hаа уйтайл даа.
hургааг hуунаг яндуулшни
hуужал байхадаа яана гээшэ
hургаалтүйгөөр түрэшэhэн
hунгажагүй зүнэг тоймог даh
hуужал ходо бү байгыш!
hуунаг хүхэ хохюуртал,
hууридаа үмхирхэ
    табисууртайш.
hуудалшни таргалаа бэшэ юм
    гү?
hуужал hуухадаа яанабши?

hуунаш гэжэ хүгшэнэйнгөө
hургаал гашай табихада,
Ядалсахадаа бодоод, үбгэниин
Ябахадажа ябахадана.
Гэр соогуураа үбгэнэйнгөө
Гэдэргэ уруугаа алхалжа,
Хорёод минута боломсоор
Хоригложо хүгшэниинь гааран

— Ябажал ябахадаа яана
    гээшэб?
Яаhан зүнэг амитамши!
Гутамшагай тэнэг энэ үбгэн
Гуталайнгаа ула гамнышни!
Яндан энэ үбгэжөөл
Ябажал ябахадаа яана гээшэ
Хоёр борьбоёо хабардаг
Хохидолто үбшэн бии юм гү?
Юртэмсэдэ үзэгдөөгүй,
Юрэдөө яаhан үбгэмши,
Юундэ ябажал ябанабши?

hуужал байhанайнгаа түлөөдэ,
hургаал зэмэ амасаhандаа,
Ядахадаа бодоод хүл дээрээ
Ябажа ябаhан үбгэмнай,
Гэрээ гороолон тойроходоод,
Гүйхэдэжэ эхилнэ.
Гэнэн зантайхан үбгэнэй
Гэрээ арбаад тойрожо,
Гороолжо эхилээ үдыдэ
Годоорhон хүгшэниинь
    тооhорно.

— Газар тэнгэриин дуулахаар,
Галзуураал даа энэ үбгэн.
Гүйтөөшэ азарга бэшэ ха юм!

Гүйжэл ябахадаа яана гээшэб
Яндарhан нэгэ үбгэнэй
Ямаандал жороолхые харахада
Яаhан муухай юумэ гээшэб?

Амияа даруулжа үбгэнэй
Арбаад минута хэбтээгүйдэ,
Яндан гэмэргэн hамганиинь
Яршаглажа эхилнэ:
— Гохииhон яндан энэшни
Гонзойжол хэбтэхэдээ яана
    гээшэб?
Хээли алдаhан үнеэндэл
Хэбтэжэл эндэ бү байгыш!
Хэшэггүй яндан ши үбгэн,
Хэбтэжэл ходо бү байгыш!
Хэндэ хэлэнэ гээшэбиб!
Орбогорхон үбгэниинь дахяад
Орон дээрэ hууба ха.
Энэ шүлэгэй эхинэйхидэл
Эгээл тиимэ яршаглал,
Тэрэ дары дуулдаба.
hууха, ябаха, гүйхэгүй,
Гүйжэ эсээд хэбтэхэгүй,
Хайрата баарhан энэ үбгэн
Хайшан гэхэ ушартайб?

Оньhон арга энэ үбгэндэ
Оложо заадаг hаа, hайн бэлэй.

Д. АЛХБААТАР

Сэлэнгын долгин

Тунгалагхан Сэлэнгынгээ
    долгиншуу —
Намдуухан, намдуухан хатарая
Тонголзоhон шугынгаа
    нахилзаhаншуу —
Найган, найган хатарая.

Ган замаа ялалзуулhан,
Гайхалта хотоёо ирайлгаhан
Арюун Сэлэнгэдээ бахархан,
Аялан, дуулан наадаял!

Үргэн Сэлэнгынгээ урасхалтай
Үүргэ бүтээлээрээ урилдан,
Сарюун залуудаа бахатайгаар
Самнан, эбтэйгээр бүжэглэе.

Атар тарган хүрьhэндэ
Алтан тарямнай найгана.
Аласай тэнюун бэлшээридэ
Адхаран hүрэгнай зайнал.

Сэлэнгэ нютаг гоёхон даа,
Сэдьхэл дурандам дүтэхэн даа.
Ажалша малшан түмэнэйнгээ
Алдарынь магтан хатарая.

Арадай шэнэ дуунуудhаа

1.

...йл тэнгэриhээ нэерэгшэ
...гаан хэзээш дуутай.
...улин тойроод ерэгшэ
... хүбүүднай суутай.

2.

... тэнгэриhээ нэерэгшэ
...гаан хэзээш дуутай.
...рсэг тойроод ерэгшэ
...д хүбүүднай суутай.

3.

... дээгүүр ганганаhан
...най дальбараа хөөрхы даа.
...ал тойрожо ниидэhэн
...айл хүбүүд хөөрхы даа.

4.

... тайгадаа донгодоhон
...най дальбараа хөөрхы даа.
... зээгүүр ниидэhэн
...н хүбүүд хөөрхы даа.

5.

... гэшамнай хүсэтэй юм.
... ла даа, сохидог юм.
...ашамни илдамхан юм.
... зүрхөө нэгэдүүлмээр.

6.

Трактор гээшэмнай хүсэтэй юм.
Таридаг юм даа, хахалдаг юм.
Танилсаашамни илдам юм даа,
Тангил зүрхөө нэгэдүүлмээр.

7.

Уулын үбэрөөр хатаруулhан
Унаган шаргалынь мүн байн даа.
Ухаанхан эрдэмээ харуулhан
Ушармаар агроном хүн байн даа.

8.

Залаатын үбэрөөр хатаруулhан
Заахан шаргалынь мүн байн даа.
Занхан абарияа харуулhан
Залуухан агроном хүн байн даа.

9.

Түлижэл байhан галдатнай
Түлишэ нэмээн ерэбэлби.
Түрэ наадан дээрэтнай
Түрэл болон ерэбэлби.

10.

Ухалан hуухан галдатнай
Ухансаг нэмээн ерэбэлби.
Урматай hайхан түрэдэтнай
Ураг болон ерэбэлби.

Д. Мунхуевай, Ц. Будаевай, Х. Цыденовагай суглуулбаринуудhаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Борьёогой совхозой хонишон Цыренжап Батодоржиев.

А. САХАРОВСКАЯГАЙ зураг.

СПОРТЫН ҺОНИН

Профсоюзуудай съездые угтуулан

СССР-эй арадуудай гурбадахи спартакиадын дүүрэбэһе, оронойманай хүдөөгэй ортын бүхы коллективүүдэй нда шанга мүрысөөнүүдтэ млэдхэл эхилбэ. «Урожай» бүлгэмэй Централына Совейн шиидхэбэрийн ёһоор, байгиа оной сентябрь — октябрь аранүүдтэ хүдөөгэй спортменүүдэй дунда хүнгэн атлекээр кросс үнгэргэгдэхэ болонхой. Энэнь СССР-эй профсоюзуудай XIII съездэдэ зорюулагдаха юм. Спортын олон янзын зүйл кроссой программада оруулагданхай. Хүдөөгэй, районуудай спортсменүүд—басагад 5000 метрэй, эдиршүүл, эхэнэрнүүд —1000, эрэшүүл—1000, 3000, 5000 метрэй зайда урилдаха болоно.

Нальчик городто октябриин 25—27-эй зайда урилдаха. ...ной үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй мүрысөөндэ эрэшүүл үшөө 8000 метрэй зайда урилдаха юм.

Энэ кроссой зорилгонь юуб гэхэдэ, ехэ мүрысөөндэ хүдөөгэй олон спортсменүүдые хабаадуулха болоно. Мүрысөөндэ хамтадаа таба миллионһоо дээшэ спортсменүүд хабаадалсаха юм. Тиигэжэ хүдөөгэй спортсменүүдэй дунда болохо шанга тулалдаамнай Россин спортсменүүдэй үнгэргэдэг мүрысөөнүүдтэ орходоо эгээл олон спортсменүүдые хабаадуулһан кросс болохо.

«Урожай» бүлгэмэй Централына совет олон спортсменүүдые хабаадуулжа, эрхим дүн туйлаһан физкультурын 50 гаран коллективүүдые, 15 районой, 6 область, хизаарай бүлгэмүүдые үнэтэ бэлэгүүдээр шагнаха болонхой.

Кроссто хабаадалсаһан спортсмен бүхэн газрядаа дээшэлүүлээ һаа, дурасхаалта значок, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаха.

(ТАСС).

„Темп" түрүүлһэн зандаа

Футболоор Россин Федерацин табадахи зонодо наадагшадай дунда ээлжээтэ уулзалга үнгэргэгдэбэ. Эндэ наадаһан команданууд уулзалгаяа хэр зэргэ үнгэргөөб гээд хаража үзэе. Ангарск городой «Старт» командада айлшалһан Томскын футболистнууд талмайн эзэдтэ 3:2 тоотойгоор шүүгдэв.

Зоно дотороо түрүү һуури эзэлжэ ябаһан Барнаулай «Темп» бүлгэмэйхидтэ айлшалһан Благовещенскын футболистнууд эдэнэртээ 5:0 тоотойгоор шүүгдэв. Тиигэжэ «Темп» бүлгэмэйхид хамта 31 очкотой боложо, түрүүлһэн зандаа. Кемерово городой «Химик» командада айлшаар ошоһон Улаан-Үдын «Байкал» бүлгэмэйхид уулзалгаяа 1:1 тоотойгоор дүүргэжэ, хамтадань 13 очкотой болобо. Тиигэжэ Новосибирскын командатай аб адлихан очкотой болоо. «Байкал» команда удаадахи уулзалгаяа Томскын футболистнуудтай сентябриин 5-да үнгэргөө.

В. Моргунов.

Олимпиин наадаһай урда тээ

МИЛЛИОН АЖАЛШАД ХАРАХА БОЛОБО

Иннсбрук городто 1964 ондо үнгэргэгдэхэ үбэлэй олимпиин наада харуулжа байхаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри Австралиин теледамжуулагшад даажа абанхай. Энээндэ тус гүрэнэй хоёр зуу гаран хүдэлмэрилэгшэд, 60 телевизионно камера хабаадуулагдаха юм. Мүн эндэ телевизионно тусхай центр бии болгогдоо.

НААДАНДА ХАБААДАГШАДТА ЗОРЮУЛАГДАНА

Токио городто үнгэргэгдэхэ Олимпиин наадаида хабаадагшадай элдэб янзын национальна эдеэ хоолдо 60 мянган дальбараа, 720 мянган үндэгэ, 75 тонно мяхан хэрэгтэй болохо. Спортсменүүдые Японой 306 эрхим эдеэ шанагшад хангаха байна. Һаяшаг Токиогой «Империал» гэжэ гостиницада «Олимпиин наадаһай бэлэдхэлдэ зорюулагдаһан эдеэ шанагшадай харалга» үнгэргэгдөө. Олимпиин наадаида бэлэдхэлгые ударидажа байһан Японой гүрэнэй министр Эйсаку Сато гэгшэ «Манай эдеэ шанагшад һайн амжалта туйлаха» гэжэ мэдүүлээ.

Токио. (ТАСС).

Һуралсалай шэнэ жэл эхилһээр хэдэн хоног үнгэрбэ. Һурагшад түрэл классаа, хамтынгаа байрын таһалгануудта бусажа, эрдэм номойнгоо замда оробо. Хурамхаанай интернат-һургуулиинхид зунайнгаа амаралтые хүхюунээр үнгэргөөд, баһал түрэл классуудтаа буса... Зураг дээрэ: Хурамхаанай интерна... һургуулиин һурагшад хамтынгаа бай... соо үглөөгүүр эртэ бодоод, орон шэрэ... гээ заһажа байна.

К. Каленинэй фото.

Ойн түймэр

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

— Һэ юрэдөө! Шамгүйгөөр унһраагдаха даа... Юуншье гэһэн хибүүн гээшэбши даа?!.. Гэрһээ оло бү ошоорой гээ һэмнайб шаайс,— гэжэ эжы гэмэрээд, ойрохон хүдэлжэ байһан баабайемни эглэбо:—Балда-ан! Харыш, энэ 9ркжагаа, ерээд ябахыень!..

Би аргагүй найдангяар баабай тээшээ харашоод байнаб. Баабай олгойгоо үргэжэ, түмэр хүрзээ илан, урдаһаамни хаража байтараа, гэнтэ урнаар энеэбхилээд, ташаа ерэ гэжэ занга ба. Ойронь үйжэ ошоод, халуудажа улайһан гонзогор улаан нюурыень, улһэндэ нэбтэршэһэн самсыень арахадаа һанаагаа зобоодхёо хүн зб:

— Баабай аа, ши эсээ гүш аа?— гэжэ үг маг гэбэлби даа.

— Үгы ааб даа. Юундэ эсэхэ ээшэбиб, муха. Түймэрөө унтаангүй эсэжэ болохогүй,— гэжэ аабай урдаһаамни энеэбхилбэ.— Доржоохой, хүтшэн эжыгээ ганаарайнь орхёод ерэшоо гүш даа? хүгшөөдэйдөө бусахашни гү даа? ?.. Шамайгаа үгы болгожорхёод, йлажа һуугаа ёһотой... Эндэ бидыхан үхибүүдэй байхаар бэшэ, аймшагтай ха юм даа. Модоной нажа, нижаганажа нажаганажа айхыень дуулана гүш?.. Муха-а, эртээ ходо гүйгөөд ябаша даа. Зай гү?..

— Зай... Теэд ши... таанар яаха юмта?..

— Маанар гү? Түймэрөө унтарагаагаад ошоно бэзэбди даа, Доржоохой. Һанаагаа бү зобоорой... Али тухай ехэ модон дүрэжэ, зоной зөөри һалажа байна гээшэб! Харана гүш? Аяар Сагаан нуурһаа энэ хүрэтэр галдуулшаба. Ямар бузар амитан гал табяа гээшэб!—Баабай улам бүри ойртожо ябаһан түймэр тээшэ зэргээр түхэреэн шодөөр, сухалтайгаар хараад, һанаа алдан дуугарба.

— Баабай аа, харгыһаа урагшаа түймэр иосохогүй юм гү?

— Энэ харгы дээрэ одоолшье тогтоожо абаха һанаатайбди. Һалхинай ехэдээгүй һаань... Бэшэ арга һалаа. Үдэшэ болоходо һалхин намдажа аабза. Тиихэдэнь түймэр модоной оройгоор ябахаяа болихо...

— Түймэр модоной оройгоор ябадаг юм гү, а баабай? Модоной оройгоор ябаад, гэртэмнай дүтэлөө һаань яахабибди? Хүгшэн эжымнай гэрһээ гаража үрдихэ гү?

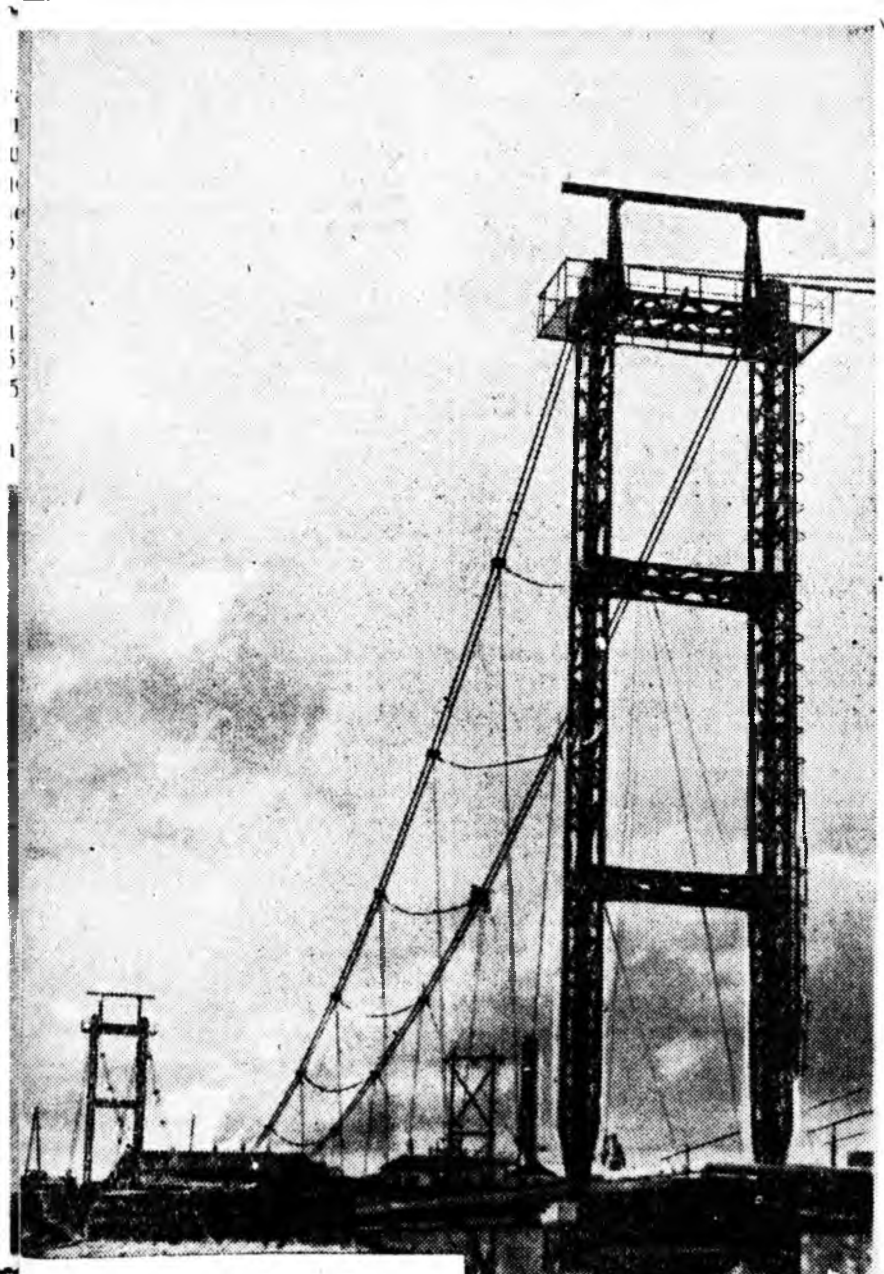
— Зай, нүхэр, ши намда һаалта хэжэ байнаш. Тиигэжэ мэдэнэ гүш? Гэртээ ошожо хүгшэн эжыгээ хараһайш даа. Айшоод, уйлажа һууна аабза,—гэн байтараа, намайгаа хайрлаба ха,—үгышье һаа, тээ тэндэхэнэ, холохон ошоод бай даа. Зай гү?—гэжэ баабай харгын урда тээхи ой руу тархяараа занган хэлээд, түмэр хүрзээ далайжа, харгын захын хүрьһэн доогуур шаажархиба. Тингээд лэ хатанхай набша намаатай, хагдатай хүрьһэ хагза татуулан, түймэрэй дүргэхэ газар дээрэ һахай һалаг шэдэлжэ оробо. Үндэр дүхынь урша таануудһаа уһа хүлһэн бушхан гаража, доошоо урдаад, нимгэн шара нидхэдэнь торсолдон байтараа, тэндээ удаан тогтожо шадангүй, томо томоор газарта дуһална. Би гэртээ бусаха дурагүй байһан тула баабайнгаа заа һан тээшэ даб гэжэ, харгы дээрэһээ бушуухан зайлаад, ой модоной дундуур шургабаб. Саг ошохо тудам түймэр харгыда дүтэлжэ, хүүехэ хааяхань, нажаганаха түжэгэнэхэнь улам шангадана. Модоной оройгоор гал дүлэн улаабхин мушхарна. Эндэ тэндэ модон унажа, ная түе һүрэнэ. Хүн амитанай амилхын аргагүй гэхээр, ойн оёорто унияр утаан үдхэрнэ. Үдэшын наран шуһабхима улаан үнгөөр будагдаад, модоной забһараар уйдхартайгаар шагаана. Һүрөөтэй гээшэнь айхабтар!

Арилгагдаһан харгыда түймэрэй дүтэлжэ ерэхэдэ, хүнүүд хатанхай набша намаа, шаралзаа олон газарта обоолжо, урдаһаань гал табиба. Удангүй хоёр гал уулзажа, түймэр доодо захаараа нэгэ бага замхаһан шэнги болобо. Гэбэшье дээгүүр ябаһан гал нөөхил түргэн зандаа дабшажа, үндэр томо нарһадай һэглэгэр ногоон намаае хурса хорон хэлээрээ үрэбхин, харгыда хүрэжэ ерээд, тэрэнине харайжа гарахаар забдаба. Уладууд гэдэргээ сухарижа, харгын саанахи модон соо ороод, эндэ галай унахые адуулан, бэсэ зэһэшоод байгаа һэн. Харин тииһээр һалхин һуларжа, харгын саана ехэ гал унабагүй. Эндэ тэндэ багахан галай унаашье һаань, хүнүүд дары сагаа дээрэнь буулдажа, тэрэ доронь унтараана. Биишье тиимэ гал харан сасуугаа бии шадалаараа тэрээн тээшэ харайнаб. Теэд юун ха һэмнии! Ехэшүүлэй урда орохо юм аалин. Тэдэнэр хэзээшье урид гүйлдэжэ ошоно. Би урмаа таһарһандаа бархиран алдажа, нюдөөрөө нёлбоһо гүйлгэн дэбхэншэжэ байгаа бэлэйб. Энэ үедэ гэнтэ баабай ойромни бии боложо, шэлбүүһээрээ нэрэ һурагүй далагашан, урагша хойшоо үгсэгэнэһэн намайе хараад, үлэ мэдэг энеэбхилэн байтараа:

— Һүйе, тэрэ саанашни гал унаба! Сохиш, сохиш!—гэжэ мэгдүүгээр дуугараад, тэрээн худар өөрөө харайбашье һаа, нэгэ юумэнһээ харатайханаар торожо, намһаа хожомдошобо. Би урид гүйжэ ошоһон бэеэрээ тэрэ унагша галые шэлбүүһээрээ хэды эды шадал мэдүүлэн сохижорхёод, булгайр гуталаараа дэбһэжэ оробоб. Галаашье хоёгүй унтаргаагаад, гуталайнгаашье улые һайсахан халаагаад байтарни баабай ерэжэ, дала мүрэ дээрэмни хүндэ гараа табяад, энхэрэлтэй зөөлэхэнөөр хэлэбэ:

— Бэрхэш даа, мухамни. Түймэр унтараалсаба хаямни...

Удангүй, боро хараанай үеэр, түймэр одоолшье хүсэ шадалаа бууража, үдхэн утаагаа удаахан ууюулһаар, һүүлшынгээ улаан согуудые анилзуулһаар һүнэжэ унтаржа эхилээ һэн. Бүхэли үдэртөө гал түймэртэй тэмсэжэ, эсэхын ехээр эсэһэн, һанги набга буушаһан, амаа хатажа ангашаһан хүнүүд түлеэнэй харгыгаар һубарилдаһаар ойһоо гараба. Юрэдөөл тэдэнине харахада, затагар хара нюуртай, ялалзаһан сагаан шүдэтэй, айхаар юумэд ябана. Гэбэшье дайгаа даража, даагаяа һүүлдэжэ бусаһан уладууд гэжэ ойлгохоор, гэшхэдэл алхасань шангашуд, дуу хөөрэлдөөниинь хүхюун дорюунууд байгаа бэлэй. Биишье һаа тэдэнэй нэгэн гээшэб гэжэ һанаатай, баабайтаяа зэргэлэн, омогтой бардамаар гэшхэлнэб...

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной сентябрийн 6.

Үдэ гол дээгүүр гараһан теплотрасса.

Н. ЯХНОВЕЦКИИН фото.

Аяма халуун үдэрнүүд үнгэрбэ

Үнгэрһэн август һарын һүүлшын арбаад хоногой туршада республика доторнай үүлэтэйшэг, хура бороотой, дулаан үдэрнүүд болоо. Дундаа зэргээр республика дотор 14—16 градус дулаан болоһон. Энэнь үнгэрэгшэ жэлнүүдтэй сасуулжа үзэхэдэ, 1—2 градусаар үлүү дулаан байгаа. Тиихэдэ Хоринн, Витимэй хада уулада бага зэргэ хүйтэншэг байгаа. Тиибэшье энэнь үнгэрэгшэ жэлнүүдэйхиһээ доошоо ороогүй. Баргажанда, республикын урда — Хяагта, Зэдын тала дайдада үзэгдэдэг дулаан үдэрнүүд болоһон байна.

Энэ һарын гурбадахи арбаад хоногто зарим нютагуудта хура бороон ороо. Жэшээнь, Зэдэдэ—23—27, Хяагтада—33, Тохойдо—68, Хамнигадай, Мухар-Шэбэртэ—50—69, Улаан-Үдэ, Онохой нютагуудта 41—94 миллиметр хүрэтэр шииг нойтон ороһон. Энэ үе соо Кабанскын аймагай газар нютагуудаар эгээл ехээр хура бороон ороо. Эндэ ороһон бороо хэмжэжэ үзэхэдэ, 102 миллиметр болоо. Тиихэдэ гансахан — августын 31-нэй үдэр эндэ 88 миллиметр хүрэтэр бороон адхарһан байна. Баргажанда бүхы газар нютагуудһаа багаар хура бороон ороо.

Ин. Котов.

Хилын саанаһаа

Эб найрамдалай, социализмын хэрэгтэ туһа нэмэри

БЕЛГРАД, сентябриин 4. (ТАСС). Н. С. Хрущевые түрэл орондонь мордохуулга тухай дэлгэрэнгы мэдээсэлнүүдые, Сурчиндахи аэродром дээрэ И. Броз Титын, Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүдые Белградай түбэй газетэнүүд нэгэдэхи хуудаһануудтаа толилоо. «Тито. Али алиндаа ашагтай туһатайгаар манай харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ шэнэ арга боломжонууд бии гэжэ бидэнэр үнэмшэһэн байнабди; Хрущев: Манай аяншалга хани барисаагаа бэхижүүлгэдэмнай, эб найрамдалай болон социализмын хэрэгтэ, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлдэ туһалха» гэһэн гаршагтайгаар эдэ мэдээсэлнүүдые «Борба» газетэ толилоо.

Советскэ правительствые толгойлогшын Югославида байха үедэ И. Броз Титын, Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүд соо бүхы арадуудай аша туһада зорюулан эб найрамдал аршалан хамгаалха, амгалан, золтой һайн хүгжэлтэ хангаха эрмэлзэлгэнүүд харагдана гээд «Младост» газетэ бэшэнэ.

Шухала, туһатай аяншалга

СОФИ, сентябриин 4. (ТАСС). Н. С. Хрущевой Югославиһаа бусаһан тухай Болгариин газетэнүүд томо гаршагуудтайгаар, эли газарта мэдээсэһэн байна.

Болгариин мэдээжэ түүхэшэн, Софиин гүрэнэй университедэй ректор Димитр Косев ТАСС-эй корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ мэдүүлээ. Н. С. Хрущевой Югославида аяншалга уласхоорондын ажабайдалдахи ехэ ушар болоно, совет болон югослав арадуудай, бүхы социалис оронуудай арадуудай хоорондохи аха дүүгэй хани барисаа саашадань хүгжөөн бэхижүүлгэдэ, эб найрамдал аршалан хамгаалгын болон социализмын хэрэгтэ туһатай гэжэ Болгариин ажалшад тоолоно. Агууехэ совет ороной хүтэлбэрилэгшын аха дүү Югославида аяншалга Балканай хахад аралай бүхы арадуудай хани барисаа, хүршэ һайн харилсаа бэхижүүлгэдэ илангаяа шухала удха шанартай.

Амгалан, хани ёһоной аяншалга

ПРАГА, сентябриин 4. (ТАСС). «Югославида аяншалга эб найрамдалай хэрэгтэ, коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл бэхижүүлгэдэ туһалаа», «СССР Югослави хоёрой хоорондохи харилсаан бата бэхи үндэһэ һуурида түшэглэнэ», «Аяншалгаһаа уламжалан хани ёһоной харилсаан, нэгэдэл бэхижээ» гэһэн томо гаршагуудтайгаар КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой Югославида аяншалгын дүүрэһэн тухай мэдээсэлнүүдые Прагын газетэнүүд мүнөөдэр толилоо.

СССР Югослави хоёрой хоорондохи харилсаан саашадаа үргэдхэгдэнэ

ЛОНДОН, сентябриин 4. (ТАСС). Н. С. Хрущевой Югославида аяншалгада Англиин хэблэл ехэ анхарал хандуулдаг байгаа. Энэ аяншалгын дүүрэһэн тухай шэнжэлэл хэхэдээ, тус аяншалгаһаа уламжалан, СССР Югослави хоёр экономическа талаараа бүри нягта холбоотой болохо бэзэ гэжэ Англиин газетэнүүд багсаана.

«Советско-югославска хэлсээн хоёр ороной хоорондоо эд бараа андалдан абалсалгые, промышленна талаар харилсаа холбоое лаб үргэдхэхэ» гээд «Файнэшнл таймс» газетэ бэшэнэ.

Москваһаа бэлэг абаба

БЕРЛИН, сентябриин 4. (ТАСС). Баруун Германиин Хойто Рейн-Вестфали гэжэ газар нютагай Дюссельдорфдохи библиотекэ Москваһаа бэлэг: К. Марксын, Ф. Энгельсын шэнээр хэблэгдэһэн зохёолнуудай суглуулбариин нэгэдэхи томые абаа. Энэ библиотекэдэ Карл Марксын олон бэшэгүүд (бодотоороо) хадагалагдажа байдаг. К. Марксын, Ф. Энгельсын зохёолнуудые хэблэлдэ бэлэдхэхэдэнь совет эрдэмтэдтэ библиотекэ ехэ туһа хүргэһэн байха юм.

Энэ бэлэгтэ харюу болгон библиотекын дирекци Советскэ Союзда мэдээжэ болоогүй. Марксын бэшэгүүдэй фото-буулгабариие Москва марксизм-ленинизмын институдта эльгээхэ хүсэлэнтэй гээд АДН агентство Дюссельдорфһоо мэдээсэнэ.

Шэнэ гүрэнүүд гар табиба

ЛОНДОН, сентябриин 4. (ТАСС). Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна туршалгануудые хориха тухай Москвада баталагдаһан договорто Ганын Республикын болон Сьерра Леониин түлөөлэгшэд мүнөөдэр Лондондо өөһэдынгөө правительствануудай зүгһөө гар табяа.

Баясхаланта мэдээсэл

СОФИ, сентябриин 4. (ТАСС). Национальна һайндэртэ — Сентябриин 9-нэй үдэрэй баярта хабаадахын тулада дэлхэй дээрэхи түрүүшын эхэнэр-космонавт В. В. Терешковагай, летчик-космонавт В. Ф. Быковскиин Болгарида айлшалха болоһон тухай баясхаланта мэдээсэл бүхы орон дотор түргэнөөр дэлгэрээ. Алдарта совет баатарнуудые хани халуунаар, аха дүү ёһоор угтахын тулада Болгариин ажалшад бэлэдхэл хэжэ байна. Предприяти болон эмхи зургаануудтань хүрэхые уриһан телеграмманууд олон завод болон кооперативуудай коллективүүдһээ, мүн һуралсалай газарнуудһаа совет космонавтнуудай нэрэ дээрэ абтана.

Жандармериин начальник алууршаниие үмөөрнэ

АФИНА, сентябриин 4. (ТАСС). Грециин жандармериин начальник генерал Вардулакис гэгшые гэмнэһэн хэрэг Салонигой прокурор сүүдтэ үгөө гээд Афинын газетэнүүд мэдээсэнэ. Ламбракисые алаһан тухай хэрэгээр гэмнэгшэ талын гэршые хараһан мэдэһэн юумэеэ хэлэхэеэ арсахыень Вардулакис баадхаһан байгаа. Энэ гэршын мэдэһэн юумэ тухайгаа сэхэ руунь хэлээ һаань, гэмтэ ябадал элирүүлгэдэ туһалха байгаа бшуу.

ПТК-гэй ЦК-гай пленум

ПХЕНЬЯН, сентябриин 4. (ТАСС). Корейн ажалай партиин Централына Комитедэй долоодохи пленум мүнөөдэр нээгдэжэ, нүхэр Ким Ир Сен түрүүлэгшээр һуугаа гээд ЦТАК агентство мэдээсэнэ.

1963 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй дүүргэлтын даб дээрэхи дүнгүүдые, 1964 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбые пленум зүбшэн хэлсэхэ байна. Гадна мал ажалай продуктнуудые элбэгээр абаха тухай асууда... сэгдэхэ юм.

Зүбшэхэ зүйлэй нэгэдэхи ...таар Министрнүүдэй Кабинед... рүүлэгшын орлогшо, КНДР-... рэнэй түсэблэлгын комисси... рүүлэгшэ Тен Дюн Тхяк ... хээ. Хоёрдохи асуудалаар ... ажахын комитедэй түрүүлэгш... Ман Гым элидхэл хэһэн бай...

Арадай һайндэрые эрхимээр угтахын түлөө

СОФИ, сентябриин 4. (ТАСС). Национальна һайндэрые — Сентябриин 9-нэй үдэрые эрхимээр угтахын түлөө социалис мүрысөөн бүхы Болгари дотор дэлгэрэнхэй. Олон предприятинуудай хүдэлмэришэд һайндэрэй урда тээхи вахтада жагсаа. Бургасска нефть шанаржуулдаг заводто Болгариин түрүүшын бензин гаргагдаба. Энэ завод Советскэ Союзай туһаламжатайгаар баригдаа. Заводой коллектив жэлэй эсэс хүрэтэр 500 мянган тонно нефть шанаржуулха гэһэн уялга абанхай. Тырговиште гор... аккумуляторнуудай заводой дэлмэришэд болон алба хааг... амжалтатайгаар һайндэрые у... байна. Тэдэнэр мүнөө жэлдэ ... мянган аккумулятор түсэбһө... дүүр бүтээжэ гаргаа. Тамхи ...лагшад һайндэрэй урда тээхи ...нүүдые габшагайгаар а... үдэрнүүд гэжэ тоолохоор ... Жэшээлхэдэ, Хасковско о... олон кооперативүүдэй а... тамхи хуряажа абаха нормоё... бүхэндэ хоёр дахин үлүүлэн ...нэ.

Аюулгүйн Соведтэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 4. (ТАСС). Сири Израиль хоёрой хилэ дээрэхи тулалдаан тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгые Аюулгүйн Совет үсэгэлдэр дүүргэбэ. Сири Израиль хоёрой хилэ дээрэ болоһон тулалдаанай түлөө харюусалгые Сиридэ тохохо гэһэн резолюциин проектые США Англи хоёр дурадхаһан байгаа. Энэ проект баталан абтаагүй. Юуб гэхэдэ, Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүн — Советскэ Союз, тиихэдэ Мароккын делегаци тус проектые буруушаажа дуугаа үгөө.

Американо-английска резолюцида заһабари оруулхые Марокко дурадхаһан байгаа. Тус заһабаринь баталан абтаагүй. Юуб гэхэдэ, заһабари оруулхын түлөө Мароккын болон СССР-эй делегацинууд дуугаа үгэһэн, бэшэниинь арсаһан бшуу.

Үндэр дуун тухай үгэ ...дээ, Советскэ Союзай түлө... Н. Т. Федоренко иигэжэ мэ... Али алиндаа таарамжатай ... бэри гаргаха хэрэгтэ эсэргүү... бодол резолюциин авторнууд ...римталһан дээрэһээ, Аюулгү... вет нэгэн һаналтайгаар шии... гаргажа шадабагүй. Сириие ...баримтагүйгөөр гэмнэһэн ... американо-английска проектһ... гаха гэһэн Мароккын заһаба... талан абтаагүй. Тиимэһээ ...циин проектые Советскэ Сою... руушаажа дуугаа үгэхэ баат... лоһон байна. Үнэн ушар ха... зорилгоор резолюциин проект... руушаажа Советскэ Союз ...үгөө.

ИНДОНЕЗИИН БУРУУШААЛГА

ДЖАКАРТА, сентябриин 4. (ТАСС). Хойто Калимантанда ООН-ой түлөөлэгшэдэй хэжэ байһан хүдэлмэриин дүнгые хүлеэнгүйгөөр Малайзиин федераци байгуулагдаа гэжэ сентябриин 16-да со... гээд шиидхэбэри гаргаһантай... шарамдуулан Малайн прави... вада Индонезиин правительст... гэлдэр эрид шанга буруу... мэдүүлээ гээд эндэ соносхогд...

Ламбракисые алалга эмхидхэгшэд

АФИНА, сентябриин 3. (ТАСС). Грециин парламентын депутат Ламбракисые «алалгада», депутат Царухасые шархатуулгада хабаадалсаа гэжэ жандармериин генерал Миц, полициин полковник Камуцис, полициин подполовнигууд Долкас Диамандопулос гэгшэдтэ гэмнэлгэ хэгдэнэ гэжэ сүүдэй засагаархид соносхоо гээд «Элефтерия» газетэ мэдээсэнэ. Эдэ хүнүүл майн эсэс багаар Салонигто Ламбракисые алалгын үедэ жандармериие, Асфалии... литическэ полици). Са...гой полициие толгойлдо...һан юм.

Энэ мэдээсэлые то...доо, Ламбракисые алал...хидхэгшэд Грециин жан...ри болон полициин дээ...шаал даадаг хүнүүд ... гээд хэдэ хэдэн газетэн... солон тэмдэглэнэ.

Редактор
Ц. О. ОЧИР...

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-... улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ре...тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—2... отделов: сельскохозяйственного производства и парти... жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и пар...ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологиче...—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсел...ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и перевод... 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00518. Зак. И 4470.